

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
KRIMINĀLTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**KORESPONDENCES, PA TELEKOMUNIKĀCIJU TĪKLIEM
PĀRRAIDĀMĀS INFORMĀCIJAS UN CITAS
INFORMĀCIJAS NOSLĒPUMA PĀRKĀPŠANA**

BAKALaura DARBS

Autors: **Aija Tuvikene**

Studenta apliecības nr.: at09103

Darba vadītājs: Profesore Valentija Liholaja

RĪGA 2012

ANOTĀCIJA

Attīstoties komunikāciju tehnoloģijām un palielinoties informācijas aprites apjomiem, aizvien nozīmīgāka kļūst pārraidāmās informācijas aizsardzība.

Krimināllikuma 144.pantā noteikta atbildība par korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšanu. Autore, analizējot Krimināllikuma 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma attīstību Latvijas teritorijā, secina, ka atšķirībā no pašreizējās izpratnes par informācijas noslēpumu, sākotnēji netika aizsargāta jebkura pārraidāmā informācija, kā arī tika noteikta tikai pilsoņa korespondences aizsardzība. Izpētot Krimināllikuma 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, autore skaidro jēdzienu informācija, korespondence, „pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija” un „cita informācija” saturu, kā arī sniedz to definīcijas.

Atslēgvārdi: informācija; korespondence; noslēpums; noziedzīgā nodarījuma sastāvs.

ANNOTATION

Article 144 of the Criminal Law stipulates liability for violating confidentiality provision when information is given over by correspondence, transmitted over telecommunications networks or for violating confidentiality of other information. The author, when analyzing application of offense contained in Article 144 of the Criminal Law in Latvia over the years concludes that interpretation of the information confidentiality concept has changed and initially not all transmitted information was protected and protection was extended only to personal correspondence. Having examined the content of criminal offense included in Article 144 of the Criminal Law the author explains the term “information”, “correspondence”, “information transmitted over telecommunications networks” and “other information” as well as provides their definitions.

Keywords: information; correspondence; confidentiality; criminal offence.

SATURS

Anotācija	2
Annotation	3
Ievads.....	5
1. Korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma aizsardzības vēsturiskā pēctecība un attīstība Latvijas teritorijā	7
1.1. 1903.gada Sodu likumi un 1933.gada Sodu likums	7
1.2. Krievijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss, Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss un Latvijas kriminālkodekss.....	10
2. Krimināllikuma 144. pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāva analīze	14
2.1. Noziedzīgā nodarījuma objekts un priekšmets	14
2.2. Noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse.....	20
2.3. Noziedzīgā nodarījuma subjekts.....	23
2.4. Noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse	26
3. Korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšana kā noziedzīga nodarījuma regulējums ārvalstīs.....	27
3.1. Krievijas Federācija	27
3.2. Lietuva un Igaunija	29
3.3. Dānija un Šveice	31
Kopsavilkums.....	35
Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts	37

IEVADS

Latvijas Republikas Satversmes¹ (turpmāk - Satversme) 96.pants nosaka, ka „ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību”.

Savukārt, Satversmes 166.pantā noteikts, ka 96.pantā noteiktās brīvības jeb tiesības „var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību”. Gadījumos, kad Satversmes 96.pantā noteikto tiesību ierobežošana nav saistīta ar leģitīmu mērķi, kā arī tiek aizskartas ar Krimināllikumu² (turpmāk - KL) aizsargātās intereses, indivīds savu interešu aizsardzībai var izmantot KL normas. Kā norāda D.Hamkova „jāņem vērā, ka krimināltiesību pamatu veido konstitucionāli aizsargājamas tiesības, kuras savukārt ir uzskatāmas par visas tiesību sistēmas mugurkaulu”.³

Pēc autores domām, KL 144.pantā regulētā korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšana kļūst aizvien aktuālāka. Pēdējie statistikas dati liecina, ka 2009.gadā Latvijas teritorijā tika nosūtīti 54,9 miljoni vēstuļu korespondences sūtījumu⁴, pašreiz mobilo telefonu lietotāju skaits Latvijā sasniedz aptuveni 533 tūkstošus.⁵ Minētie statistikas dati sniedz tikai nelielu ieskatu par informācijas aprites apjomiem Latvijas teritorijā.

Autore kā darba mērķi izvirza izpētīt KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, konstatēt nepilnības tā saturā un piedāvāt ieteikumus KL 144.panta efektīvākai piemērošanai.

Lai sasniegtu darba mērķi tiek izvirzīti sekojoši darba uzdevumi:

1. Izpētīt korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma aizsardzības vēsturisko pēctecību un attīstību Latvijas teritorijā;
2. Izpētīt jēdzienu „korespondence”, „pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija”, „cita informācija” un „noslēpums”, saturu, noskaidrot to krimināltiesisko nozīmi;

---

¹ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.1.jūlijs, Nr.43.

² Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 8.jūlijs, Nr.199/200.

³ Hamkova D. ”Būt vai nebūt,, goda un cieņas krimināltiesiskajai aizsardzībai. Jurista Vārds, 2009. 10.februāris. Nr.6 (559), 5.-7.lpp.

⁴ Pasta politikas pamatnostādnes 2011.-2012.gadam: LR Ministru Kabineta 2011.gada 23.marta rīkojums Nr.127. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3611> [aplūkots 2012.gada 5.maijā].

⁵ Mobilo telefonu lietotāju skaits Latvijā pērn pieaudzis par 1375 tūkstošiem. Pieejams: www.financenet.lv/zinas/114080mobilo_telefonu_lietotaju_skaits_latvija_pern_pieaudzis_par_1375_tukstosiem +&cd=1&hl=lv&ct=clnk&gl=lv [aplūkots 2012.gada 27.martā].

3. Analizēt KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvu;
4. Izpētīt ārvalstu krimināltiesisko regulējumu attiecībā uz korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma aizsardzību;
5. Konstatēt nepilnības KL 144.pantā ietvertā regulējumā un piedāvāt ieteikumus tā efektīvākai piemērošanai.

Darbā autore izmanto šādas pētniecības metodes:

- vēsturisko, izpētot korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšanas kā noziedzīga nodarījuma vēsturisko pēctecību un attīstību Latvijas teritorijā;
- salīdzinošo, salīdzinot KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvu Latvijā un ārvalstīs;
- analītisko, kas tiek izmantota gan analizējot jēdzienus „korespondence”, „pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija”, „cita informācija”, un „noslēpums”, gan analizējot KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvu.

Darbs sastāv no trim nodaļām – pirmajā daļā autore aplūko korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma aizsardzību regulējošās normas vēsturisko pēctecību un attīstību Latvijas teritorijā, darba otrajā nodaļā tiek veikta KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāva analīze, īpašu uzmanību pievēršot noziedzīga nodarījuma priekšmetu analīzei, sniedzot to saturu izskaidrojošas definīcijas. Jānorāda, ka attiecībā uz KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma subjektu, pastiprināta uzmanība tiek pievērsta masu mediju pārstāvju un pasta komersanta darbinieku atbildībai. Darba trešā nodaļa tiek veltīta korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšanas krimināltiesiskā regulējumu izpētei ārvalstīs, salīdzinot tos ar KL 144.pantu.

1. KORESPONDENCES, PA TELEKOMUNIKĀCIJU TĪKLIEM PĀRRAIDĀMĀS INFORMĀCIJAS UN CITAS INFORMĀCIJAS NOSLĒPUMA AIZSARDZĪBAS VĒSTURISKĀ PĒCTECĪBA UN ATTĪSTĪBA LATVIJAS TERITORIJĀ

1.1. 1903.gada Sodu likumi un 1933.gada Sodu likums

ANO Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 12.pants bija pirmais starptautiskais tiesību akts, kurā tika noteikta korespondences noslēpuma aizsardzība. Tomēr atbildība par korespondences noslēpuma aizsardzību tika regulēta jau iepriekš, piemēram, Beļģijas 1867.gada kriminālkodeksā, Holandes 1881.gada kriminālkodeksā, kā arī cariskās Krievijas 1903.gada Sodu likumos.⁶

Lai izpētītu pašreizējo KL 144.panta redakciju, ir nepieciešams izanalizēt KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma regulējuma attīstību Latvijas teritorijā.

Jānorāda, ka analizējot korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšanas kā noziedzīga nodarījuma attīstību, ir jāpievērš uzmanība noziedzīgā nodarījuma objektam un priekšmetam, kuru loks sākotnēji ir krietni šaurāks, ne kā pašreizējā KL 144.panta redakcijā. Šobrīd plašais noziedzīgā nodarījuma priekšmetu loks izskaidrojams ar pastāvīgo komunikācijas veidu un tehnoloģiju attīstību.

No 1903.gada līdz 1933.gadam Latvijas teritorijā spēkā bija cariskās Krievijas 1903.gada Sodu likumi⁷, kuru projektu Krievijas impērijas cars Nikolajs II apstiprināja 1903.gada 22.martā.⁸ 1903.gada Sodu likumos līdzās kriminālsodiem kodificēti arī administratīvie sodi.⁹

1903.gada Sodu likumu divdesmit devītajā nodaļa tika speciāli regulēta atbildība par noslēpuma izpaušanu. Savukārt to 542.pants noteica atbildību gadījumos, kad kāds „patvaļīgi, attaisījis apzināti cita vēstuli, depešu vai citu kādu papīru”, kā arī gadījumos, „ja vainīgais izpaudis viņa attaisītos papīros esošās ziņas, kuras var celt neslavu personai, uz kuru tās attiecas”. Atbilstoši 3.pantam, kas iedala noziedzīgus nodarījumus pēc to sankcijām

---

⁶ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.177.

⁷ 1903.gada 23.marta Sodu likumi. Rīga: Valsts tipogrāfija, 1925.

⁸ Latvijas tiesību vēsture 1914-2000. D.A. Lēbera redakcija. Rīga: Fonds Latvijas Vēsture, 2000, 41.lpp.

⁹ Likumprojekta „Grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_300311_LAPK.345.docx [aplūkots 2012.gada 5.maijā].

pārkāpumos, noziegumos un smagos pārkāpumos, 542.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums tika klasificēts kā pārkāpums.

Tādējādi 542.pantā attiecībā uz vēstulēs, depešās (steidzams ziņojums, telegramma¹⁰) un citos papīros esošās informācijas noslēpuma pārkāpšanu tiek nodalīti gadījumi, kad persona ne tikai atvērusi citai personai paredzētu sūtījumu, bet arī izpaudusi tajā esošās ziņas, par ko tika paredzēts bargāks sods. Jānorāda, ka pēc 542.panta redakcijas ir redzams, ka atbildība tiek paredzēta tikai par tādu ziņu izpaušanu, kas personai var celt neslavu.

Izpētot 1903.gada Sodu likumu regulējumu attiecībā uz vēstulēs, depešās un citos papīros esošo ziņojumu noslēpuma pārkāpumu, jāsecina, ka 542.pantā nav kvalificēta sastāva, kurā noteikta atbildība personai, kas izpaudusi ziņas, kas tai kļuvušas zināmas savu darba pienākumu veikšanas ietvaros. Tomēr, 680.pantā speciāli tika noteikti gadījumi, kad pasta - telegrāfa dienestpersona veic 542.pantā minētās darbības, kā arī veic citas neatļautas darbības, piemēram, aiztur korespondenci, neizsniedz to, tīši nogādā sūtījumu nepareizam adresātam ar nolūku iepazīstināt to ar sūtījuma saturu. 680.pantā ietvertais nodarījums atbilstoši 3.pantam ir noziegums.

Jāuzsver, ka 680.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi veido mantkārīgs nolūks, bet gadījumos, kad šī subjektīvās puses pazīme neīstenojas, tomēr piemērojams 542.pants. Saucot pie atbildības dienestpersonu par 542.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, sods tiek piemērots, ņemot vērā 65.panta noteikumus, kas paredz, ka ja dienestpersona izdarījusi vispārēju noziedzīgu nodarījumu, tad tiesa var paaugstināt sodu, papildus arestam piemērojot arī atcelšanu no amata, kā arī aresta vietā piemērot atcelšanu no amata.

1933.gadā 1.augustā stājās spēkā 1933.gada Sodu likums.¹¹ 1933.gada Sodu likums tika balstīts uz Vācijas, Šveices un Skandināvijas likumdošanas pieredzi.¹²

1933.gada Sodu likumos agrākais 542.pants sastādīts pilnīgi jaunā konstrukcijā, atbildību par sveša noslēpuma izzināšanu un izpaušanu nosakot 520.pantā. 520.panta regulējumā tika paplašināts priekšmetu loks, papildinot to ar tālrunigrammām, telegrammām, tālruna vadiem un radio korespondenci. Ja iepriekš, 1903.gada Sodu likuma 542.panta pirmajā daļā tika regulēta atbildība tikai par vēstules, depešas vai cita papīra attaisīšanu, tad līdz ar 1933.gada Sodu likuma 520.panta redakciju tika paredzēta atbildība par tādām darbībām, kā cita vēstules, tālrunigrammas, telegrammas paturēšana, patvaļīga pieslēgšanās

---

¹⁰ Svešvārdu vārdnīca. Rīga: Norden, 1996, 58.lpp.

¹¹ 1933.gada 24.aprīļa Sodu likums. Rīga: Valsts tipogrāfija, 1936.

¹² Reigase A. Par Latvijas Republikas Krimināllikuma tapšanu. Jurista Vārds, 1998. 22. janvāris, Nr.2 (70), 10.-14.lpp.

tēlegrāfa un tālrunu vadiem, radio, tēlegrāfa korespondences, telefoniskas sarunas noklausīšanās un uztveršana, kā arī par kādā citā veidā patvaļīgu iepazīšanos ar slēgta raksta saturu, kā piemērs panta komentāros tiek minēta iepazīšanās ar slēgta raksta saturu „gaismas caurlaišanas ceļā”.

520.panta otrajā daļā tiek noteikts, ka atbildība par noslēpuma izpaušanu var iestāties tikai tad, ja izplatītā informācija bijusi „slēgtā rakstā”, tādējādi norādot, ka likumdevējs uzskata, ka nosūtītājs pats pauž savu attieksmi pret to, vai informācija ir aizsargājama no trešajām personām.

Attiecībā uz 520.pantā otrajā daļā regulētā noziedzīgā nodarījuma kaitīgajām sekām, likumdevējs ir papildinājis noziedzīgā nodarījuma sastāvu ar mantiska zaudējuma sagādāšanu. Noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses pazīmes tiek papildinātas ar nolūku - mantiska labuma gūšanu.

Pozitīvi vērtējams, ka arī 1933.gada Sodu likuma 129.pantā tika noteikta pasta, telegrāfa, telefona un radio telegrāfa dienesta dienestpersonu atbildība par 520.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, kā arī par sūtījumos esošās informācijas sagrozišanu. Līdzīgi kā 1903.gada Sodu likuma 680.pants, arī 1933.gada Sodu likuma 129.pants piemērojams gadījumos, kad personai bijis mantkārīgs nolūks. Arī 520.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums atbilstoši 3.panta trešajai daļai atzīstams par pārkāpumu, savukārt 129.pantā paredzētas tādas sankcijas kā pārmācības nams un cietums, līdz ar to 129.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums atzīstams par noziegumu atbilstoši 3.panta otrajai daļai.

Gadījumos, kad 129.panta subjektīvās puses pazīme – mantkārīgs nolūks, neīstenojās personai tika piemērots 520.pantā paredzētais sods, paaugstinot sodu atbilstoši 60.pantam, kas paredz atcelšanu no amata vai 520.panta sankciju – arestu, pārvēršot atcelšanā no amata.

1933.gada Sodu likumi bija spēkā līdz 1949.gada 25.novembrim, kad Latvija tika iekļauta Padomju Savienības sastāvā.¹³

---

¹³ Mincs P. Krimināltiesību kurss. Vispārējā daļa. Ar U.Krastiņa komentāriem. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 65.lpp.

1.2. Krievijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss, Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss un Latvijas kriminālkodekss

1940.gadā Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas Tautas komisāru padome līdz Vissavienības kodeksa izdošanai par spēkā esošu un piemērojamu atzina Krievijas Padomju Federatīvās Sociālistiskās Republikas (turpmāk KPFSR) 1926.gada kriminālkodeksu, un „tā no 1940.gada 26.novembra līdz vācu okupācijai 1941.gadā un no 1944.gada līdz LPSR kriminālkodeksa pieņemšanai 1961.gadā Latvijā tika piemērots KPFSR kriminālkodekss, kas pieņemts 1926. gada 22. novembrī”.¹⁴

Aplūkojot KPFSR 1926.gada kriminālkodeksu¹⁵, jāsecina, ka KPFSR 1926.gada kriminālkodeksā netika regulēta personas korespondences aizsardzība un atbildība par korespondences noslēpuma pārkāpšanu.

Vēlāk, t.i., no 1961.gada līdz pat 1991.gadam spēkā esošs bija Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss¹⁶ (turpmāk LPSR KK), ko ar Latvijas Republikas Augstākās padomes 1991.gada 29.augusta lēmumu „Par Latvijas PSR likumdošanas aktu piemērošanu Latvijas Republikas teritorijā” arī pēc neatkarības atgūšanas līdz pat KL spēkā stāšanās dienai 1999.gadā uzskatīja par Latvijas kriminālkodeksu.¹⁷

LPSR KK atbildība par korespondences noslēpuma pārkāpšanu tika noteikta 132.pantā, paredzot atbildību par pilsoņu korespondences pārkāpšanu, ko izdarījusi amatpersona.¹⁸

Ar pilsoņu korespondenci tika saprastas viņiem paredzētās vēstules, viņu pašu rakstītās vēstules, izdarītie pasta un telegrāfa sūtījumi.¹⁹ Kā redzams, sākotnēji LPSR KK 132.pants neparedzēja aizsardzību tādām informācijas pārraides veidam kā telefonsarunas. Jāuzsver, ka LPSR KK 132.pantā tika paredzēta atbildība par **pilsoņu** korespondences noslēpuma pārkāpšanu. Likumdevēja lietotais formulējums „pilsoņi” ir uzskatāms par pretrunīgu, jo PSRS bija pievienojusies Apvienoto Nāciju Organizācijai (turpmāk- ANO)²⁰ un ANO Vispārējai Cilvēktiesību deklarācijai²¹, kuras 12.pantā noteikts, ka „Nedrīkst patvaļīgi

---

¹⁴ Judins A. Apstākļi, kas izslēdz kriminālatbildību. Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2006, 51. lpp.

¹⁵ Krievijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss. Ar pārgrozījumiem līdz 1940.gada 15.novembrim. Rīga: Latvijas PSR Tieslietu Tautas Komisariāta izdevums, 1940.

¹⁶ LPSR Kriminālkodekss. Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1962.

¹⁷ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 11. lpp.

¹⁸ LPSR Kriminālkodekss. Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1962.

¹⁹ Latvijas PSR Kriminālkodeksa komentāri. J.Dzenīša un A.Niedres vispārīgā redakcija. Rīga: Avots, 1982, 434.lpp.

²⁰ Member States of the United Nations. Pieejams: <http://www.un.org/en/members/index.shtml> [aplūkots 2012.gada 11.maijā].

²¹ The Universal Declaration of Human Rights. Pieejams: <http://www.un.org/en/documents/udhr/> [aplūkots 2012.gada 11.maijā].

iejaukties neviena privātajā un ģimenes dzīvē, patvaļīgi apdraudēt viņa dzīvokļa neaizskaramību vai viņa korespondences noslēpumu, vai nelikumīgi apdraudēt viņa godu un reputāciju. Katram cilvēkam ir tiesības uz likuma aizsardzību pret šādu iejaukšanos vai šādiem apdraudējumiem”. Autore vērš uzmanību uz formulējumiem „nevienam” un „katram cilvēkam”, kas norāda, ka ANO Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija piešķir pamattiesības katram indivīdam kā tas noteikts šīs deklarācijas 2.pantā, nediskriminējot cilvēkus, piemēram, pēc „nacionālās vai citas izcelsmes, mantiskā stāvokļa, kārtas vai cita stāvokļa”. Tātad LPSR KK 132.panta regulējums, kurā paredzētā kriminālatbildība tikai par pilsoņu korespondences noslēpuma pārkāpšanu, nav atbilstošs ANO Vispārējai Cilvēktiesību Deklarācijai.

Kā izņēmumi, kad amatpersonas varēja iepazīties ar pilsoņu korespondenci tika noteikti gadījumi, kad tas tiek veikts noziedzības apkarošanas interesēs likumā stingri norādītos gadījumos, piemēram, LPSR Kriminālprocesa kodeksa 176.pantā, LPSR labošanas darbu kodeksa 41.pantā.²²

Gadījumos, kad tika izlasīts atklātnes vai cita neaizlīmēta pasta sūtījuma saturs, LPSR KK 132.pantā regulētā noziedzīgā nodarījuma sastāvs neveidojās. Līdzīgi kā KPFSR KK²³ 135.panta gadījumā, arī LPSR KK 132.panta regulētā noziedzīgā nodarījuma nebūs, ja korespondence tiks aizturēta, nolaupīta vai iznīcināta. Noziedzīgs nodarījums tika uzskatīts par pabeigtu ar korespondences noslēpuma pārkāpšanas brīdi, neatkarīgi no seku rakstura un smaguma.

Jānorāda, ka LPSR KK 132.panta izpratnē par noziedzīgā nodarījuma subjektu varēja būt tikai amatpersona, kuras pienākums aizsargāt pilsoņu korespondenci izriet no tās dienesta stāvokļa, piemēram, sakaru nodaļas darbinieks. Amatpersonas jēdziens LPSR KK izpratnē definēts tā 162.pantā, kas iekļauts nodaļā par amatnoziegumiem, nosakot, ka „šās nodaļas pantos par amatpersonām uzskatāmas personas, kas pastāvīgi vai uz laiku pilda varas pārstāvju funkcijas, kā arī valsts vai sabiedriskajās iestādēs, organizācijās vai uzņēmumos pastāvīgi vai uz laiku ieņem amatus, saistītus ar organizatorisku un rīkotāja vai administratīvu un saimniecisku pienākumu pildīšanu, vai kas minētajās iestādēs, organizācijās un uzņēmumos pilda šādus pienākumus pēc speciālas pilnvaras”.

Jānorāda, ka, lai gan jēdziena „amatpersona” skaidrojums formāli tiek attiecināts tikai uz nodaļu par amatnoziegumiem, gadījumos, kad amatpersonas noziedzīgais nodarījums nav paredzēts kādā speciālā noziedzīgā nodarījuma sastāvā, kas ietverts nodaļā „Amatnoziegumi”,

---

²² Latvijas PSR Kriminālkodeksa komentāri. J.Dzenīša un A.Niedres vispārīgā redakcija.Rīga: Avots, 1982, 434.lpp.

²³ Курс советского уголовного права. Часть особенная . Под ред. проф. Н.А. Беляева, проф. М.Д. Шаргородского. Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 1973, с.736.

vai arī tiek ietverts kādā citā nodaļā, piemēram, nodaļā „Noziegumi pret pilsoņu politiskajām, darba un citām tiesībām”, tad amatpersonas veiktais noziedzīgais nodarījums nav kvalificējams pēc LPSR KK 162.panta.²⁴ Jāsecina, ka jēdziens „amatpersona” LPSR KK tiek izprasts vienādi.

Līdz ar lēmumu „Par Latvijas PSR likumdošanas aktu piemērošanu Latvijas teritorijā” LPSR KK tika pārdēvēts par Latvijas kriminālkodeksu (turpmāk- Latvijas KK).²⁵

Iepriekš LPSR KK 132.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvs Latvijas KK 132.pantā tika papildināts ar jauniem noziedzīgā nodarījuma priekšmetiem, nosakot atbildību par telefona sarunu un telegrāfisko ziņojumu noslēpuma pārkāpšanu.²⁶ Izmainīta tika arī sankcija, nosakot, ka par 132.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu „soda ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai ar atbrīvošanu no amata”.

Ar 1995.gada 12.aprīļa grozījumiem²⁷ Latvijas KK 132.pants tika izteikts šādā redakcijā:

"132.pants. Korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšana

Par personas korespondences vai pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas, kā arī datu elektroniskajai apstrādei paredzētās informācijas un programmu noslēpuma pārkāpšanu -

soda ar naudas sodu līdz piecām minimālajām mēnešalgām.

Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā vai ja tās izdarījusi amatpersona, -

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar naudas sodu līdz trīsdesmit minimālajām mēnešalgām, vai ar atbrīvošanu no amata, atņemot tiesības uz zināmu nodarbošanos vai bez tā."

Aplūkojot Latvijas KK 132.panta jauno redakciju, jānorāda uz vairākām pozitīvām iezīmēm likumdevēja darbībā:

- tiek aizstāts jēdziens „pilsonis” ar jēdzienu „persona”, tādējādi padarot Latvijas KK 132.panta regulējumu atbilstošu starptautiskajiem cilvēktiesību aktiem;

---

²⁴ Latvijas PSR Kriminālkodeksa komentāri. J.Dzenīša un A.Niedres vispārīgā redakcija. Rīga: Avots, 1982, 426.lpp.

²⁵ Par Latvijas PSR likumdošanas aktu piemērošanu Latvijas Republikas teritorijā: Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmums. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, Nr.33.

²⁶ Latvijas Kriminālkodekss: LR likums. Rīga: Latvijas Republikas Tieslietu ministrija, 1992.

²⁷ Grozījumi Latvijas Kriminālkodeksā: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1995. 28.aprīlis. Nr.66/349.

- tiek izmainīti noziedzīgā nodarījuma priekšmetu formulējumi, nomainot jēdzienu „telefona sarunas” ar jēdzienu „pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija”, tādējādi paplašinot aizsargājamā priekšmeta saturu, kā arī paredzot jaunu noziedzīgā nodarījuma priekšmetu – „cita informācija”, kas 132.panta pirmās daļas dispozīcijā tiek skaidrots kā „datu elektroniskajai apstrādei paredzētā informācija un programma”;
- tiek izveidots kvalificēts sastāvs, kas paredz atbildību par 132.pantā ietverto noziedzīgo nodarījumu, ja tas izdarīts mantkārīgā nolūkā vai ja to izdarījusi amatpersona. Tādējādi par Latvijas KK 132.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma subjektu var būt ne tikai amatpersona (speciālais subjekts), bet ikviena fiziska persona, kas sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu (vispārīgais subjekts).

Krimināllikums²⁸, kas aizstāja Latvijas kriminālkodeksu²⁹, tika pieņemts 1998.gada 17.jūnijā un stājās spēkā 1999.gada 1.aprīlī. Līdz ar KL pieņemšanu, korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšana tika regulēta KL 144.pantā. Jānorāda, ka atšķirībā no Latvijas KK 132.panta redakcijas, KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvs vairs neparedzēja speciālo subjektu - amatpersonu.

KL 144.pants no KL spēkā stāšanās brīža, līdz pašreizējai KL redakcijai ticis grozīts vienu reizi - 2004.gada 29.aprīlī. Ar grozījumiem tika palielināta sankcija KL 144.panta pirmajā daļā un otrajā daļā. Līdz ar to, KL 144.panta pirmajā daļā minēto darbību veikšana klasificējama kā mazāk smags noziegums KL 7.panta izpratnē.

Jāuzsver, ka līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā - ES), Latvijas nacionālajai tiesību sistēmai kļūst saistoša ES tiesību sistēma ar tās tiesību aktu kopumu, tiesību principiem un pamatvērtībām. Līguma par ES darbību 67.panta pirmā daļa nosaka, ka „Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas”.³⁰ Korespondences noslēpuma aizsardzība izriet no ES Pamattiesību hartas 7. un 8.panta.³¹

²⁸ Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 8.jūlijs, Nr.199/200.

²⁹ Kriminālkodekss: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1997.1.jūlijs, Nr.167 (spēku zaudējis 1999.gada 1.aprīlī).

³⁰ Līgums par Eiropas Savienības darbību: Starptautisks dokuments. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2010. 30.marts, Nr. C83/73.

³¹ Eiropas Savienības pamattiesību harta: Starptautisks dokuments. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2007. 14.decembris, Nr.C303/01.

2. KRIMINĀLLIKUMA 144.PANTĀ IETVERTĀ NOZIEDZĪGĀ NODARĪJUMA SASTĀVA ANALĪZE

2.1. Noziedzīgā nodarījuma objekts un priekšmets

Lai noskaidrotu, vai ir aizskarta ar KL aizsargātā interese jeb objekts KL 144.panta izpratnē, vispirms ir jāizpēta un jānedefinē KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma objekta saturs.

Krimināltiesību zinātnē, mēģinot nedefinēt noziedzīga nodarījuma objektu, ir notikušas plašas un ilgstošas diskusijas. Rezultātā noziedzīga nodarījuma objekts ir definēts kā valsts, sabiedrības, atsevišķu cilvēku grupu un indivīdu noteiktas intereses, ko apdraud noziedzīgs nodarījums.³² Lai gan, lietojot jēdzienu „interese”, visbiežāk tas tiek saprasts kā kaut kas abstrakts un nemateriāls, krimināltiesību zinātnē interese tiek uztverta kā kāda subjekta darbība, apmierinot savas ne tikai garīgās, bet arī organizatoriskās un materiālās vajadzības.³³

Kas būs šī aizsargātā interese, precīzāk, noziedzīga nodarījuma grupas objekts KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvā?

Korespondence, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija un cita informācija ir ar KL aizsargātā interese (vispārējais objekts), tās aizsardzība ir regulēta KL nodaļā „Noziedzīgi nodarījumu pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām”, no kā izriet, ka KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma grupas objekts ir personas pamattiesības un pamatbrīvības. Indivīda pamattiesības un pamatbrīvības ir nostiprinātas arī konstitucionālā līmenī Satversmes VIII nodaļā „Cilvēka pamattiesības”.³⁴

KL 144.pantā regulētā noziedzīgā nodarījuma tiešais objekts ir noslēpums³⁵, precīzāk **korespondences noslēpums, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpums un citas informācijas noslēpums.**

Jānorāda, ka KL 144.pantā regulētā noziedzīgā nodarījuma tiešais objekts, kā aizsargājama interese izriet arī no starptautiskiem tiesību aktiem – Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām

---

³² Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 32.lpp.

³³ Turpat. 33.lpp.

³⁴ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 1.jūlijs, Nr.43.

³⁵ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 23.lpp.

17.panta³⁶, Eiropas Padomes un Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.panta³⁷, Eiropas Savienības pamattiesību hartas 7.un 8.panta.³⁸

Noziedzīga nodarījuma priekšmets ir materiālais priekšnosacījums, kura dēļ radušās un pastāv intereses.³⁹ Krimināltiesību zinātnē attiecībā uz KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāva kvalifikāciju pastāv uzskats, ka konkrētā nozieguma priekšmets ir informācija.⁴⁰ Precīzāk KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma priekšmetu var definēt kā informāciju, ko satur korespondences ziņojumi, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmie un citi ziņojumi. Pēc autores domām, šādu KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma priekšmeta definēšanu ir nepieciešams aplūkot sīkāk, jo atbildība tiek paredzēta par informācijas noslēpuma pārkāpšanu, tādējādi radot neizpratni, vai informācijai, kas tiek iegūta, ir jābūt noslēpumam, vai arī KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvs prezumē, ka informācija, neatkarīgi no tās satura, ir noslēpums.

Līdz ar to ir nepieciešams izskaidrot jēdzienus „informācija” un „noslēpums” gan caur valodniecības deklarētajām nostādnēm un izpratni, gan caur jēdzienu „informācija” un „noslēpums” izpratni Latvijas tiesību sistēmā, konkrētāk, to satura izpratni attiecībā uz KL 144.pantu un tā piemērošanu.

Informācijas atklātības likuma 1.pantā **informācija** tiek definēta kā „ziņa vai ziņu kopums jebkurā tehniski iespējamā fiksēšanas, uzglabāšanas vai nodošanas veidā”.⁴¹ No šīs definīcijas redzams, ka informācija ir jebkura ziņa, kas tehniski fiksējama, un ka nav noteikts informācijas saturs un veidi. Latviešu valodas skaidrojošajā vārdnīcā ir noteikts, ka **noslēpums** ir „tas, ko slēpj no citiem, ko citi nezina, ko citiem nedrīkst izpaust”.⁴²

Līdz ar to var secināt, ka jebkura informācija, neatkarīgi no tās satura, KL 144.panta izpratnē ir noslēpums. Šo secinājumu attiecībā uz KL 144.pantu var papildināt, pieņemot, ka jebkura informācija, kas tiek pārraidīta vai pārsūtīta starp diviem vai vairākiem abonentiem, ir konfidenciāla līdz brīdim, kad kāds no viņiem devis atļauju to izpaust.⁴³

---

³⁶ 1966.gada 16.decembra ANO Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām: Starptautisks dokuments. Latvijas Vēstnesis, 2003. 23.aprīlis, Nr.61 (2826).

³⁷ 1950.gada 4.novembra Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: Starptautisks dokuments. Latvijas Vēstnesis, 2006.26.oktobris, Nr. 171 (3539).

³⁸ Eiropas Savienības pamattiesību harta. Starptautisks dokuments. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. 2007. 14.decembris, Nr. C 303/01.

³⁹ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 35.lpp.

⁴⁰ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 235. lpp.

⁴¹ Informācijas atklātības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 6.novembris Nr.183 (3131).

⁴² Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 1996, 543.lpp.

⁴³ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 24.lpp.

Korespondences noslēpums kā juridisks termins tiek izdalīts atsevišķi.⁴⁴ Arī pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpumu var izdalīt kā atsevišķu KL 144.panta noziedzīgā nodarījuma objektu.⁴⁵ KL 144.panta dispozīcija paredz arī tādu aizsargājamās informācijas veidu kā „cita informācija”. Tiesa, jēdziens „cita informācija” ir vispārīgs un sākotnēji liekas abstrakts. KL 144.panta pirmās daļas dispozīcijā tiek dots jēdziena „cita informācija” skaidrojums, paredzot atbildību par „tādas informācijas un programmu noslēpuma tīšu pārkāpšanu, kas paredzētas lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi”. Pēc autores domām, šāds aizsargātās informācijas definējums, lai gan ir precīzāks par panta nosaukumā sniegto jēdzienu „cita informācija”, tomēr nenosaka tiesību piemērotājam praksē pietiekami skaidri ar KL 144. pantu aizsargāto noziedzīgā nodarījuma priekšmetu.

Pēc autores domām, jēdzienus „korespondence”, „pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija” un „informācija un programma, kas paredzēta lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi” ir nepieciešams definēt.

Svešvārdu vārdnīcā jēdziens „korespondence” tiek skaidrots kā sarakstīšanās, sarakste, vēstules, telegrammas un citi pasta un telegrāfa sūtījumi.⁴⁶ Tāpat sūtījums, kas paredzēts konkrētam adresātam vai vairāki savstarpēji sūtījumi. Jānorāda, ka attiecībā uz KL 144.panta priekšmetu – korespondences ziņojumos esošo informāciju, pastāv uzskats, ka sūtījumiem jābūt pārsūtītiem ar trešās personas – kurjera, starpnieka palīdzību.⁴⁷ Līdz ar to, rodas jautājums, vai aizsargāta tiek tikai tā korespondence, kas tiek nosūtīta ar, piemēram, pasta komersanta Pasta likuma⁴⁸ izpratnē, starpnieka pakalpojumu sniedzēja Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma izpratnē,⁴⁹ starpniecību?

Tikai tādas personas korespondences aizsardzība, kas tiek nosūtīta izmantojot starpnieka pakalpojumu, būtu nepilnīga, jo pēc autores domām, aizsargātai jābūt arī korespondencei, kas tiek nodota tieši, piemēram, persona tieši, bez starpnieka pakalpojumu izmantošanas, nodod otrai personai jeb adresātam vēstuli un trešā persona, bez adresāta piekrišanas to atver, izlasa, izplata, tajā esošo informāciju. Šādu viedokli autore pamato ar KL 276.pantu, kurā noteikta

---

⁴⁴ Juridisko terminu vārdnīca. Rīga: Nordik, 1998, 175.lpp.

⁴⁵ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 24.lpp.

⁴⁶ Skaidrojošā vārdnīca. Rīga: Norden, 1996, 623.lpp.

⁴⁷ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 235.lpp.

⁴⁸ Pasta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2009. 19.jūnijs.Nr.96 (4082).

⁴⁹ Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2004. 17.novembris. Nr.183 (3131).

atbildība par pasta sūtījuma atvēršanu un iznīcināšanu. Līdz ar to, jāsecina, ka KL izpratnē pasta sūtījumi tiek izdalīti kā atsevišķs aizsargājamais priekšmets.

Pieaugot interneta lietotāju skaitam⁵⁰, aizvien lielāku popularitāti iegūst sarakste, izmantojot elektroniskā pastu - pakalpojumu veidu, kas elektronisko sakaru tīklam pievienoto datoru lietotājiem nodrošina iespēju nosūtīt un saņemt paziņojumu.⁵¹ Elektroniskā pasta korespondences noslēpuma pārkāpums un informācijas un programmas, kas paredzēta lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi, noslēpuma pārkāpums tiek uzskatīts par noziedzīgu noziegumu datortīklos.⁵² Šiem noziedzīgajiem nodarījumiem raksturīgs tas, ka personai vienlaikus ir dotas plašas iespējas sevi aizsargāt, bet tajā pat laikā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas veidi ir tik daudzveidīgi, ka to konstatēšana un laicīga potenciālā kaitējuma konstatēšana ir sarežģīta.⁵³

Tā piemēram, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa 2011.gada 8.novembrī izskatīja krimināllietu Nr. K29-818-11/11 (11816015510). Izpētot krimināllietas materiālus, autores secina, ka cietusī S.G. četrus mēnešus nepamanīja, ka apsūdzētais J.S. lieto viņas kontus komunikāciju portālos SKYPE un Draugiem.lv., un iepazīstas ar viņas elektronisko korespondenci.⁵⁴

Noziedzīgā nodarījuma priekšmets „pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija” tiek saprasts kā informācija, ko nosūtītājs vai saņēmējs nodod vai saņem, izmantojot telefonu, telefaksu, peidžeri u.c.⁵⁵ „Telekomunikāciju tīkli” 2001.gada 1.novembra likuma „Par telekomunikācijām”⁵⁶, kas zaudējis spēku, 1.pantā tiek skaidroti kā tehnisko un tehnoloģisko līdzekļu (iekārtu, būvju, ekspluatācijas un vadības sistēmu) kopums, kas nodrošina telekomunikāciju signālu pārraidi starp diviem vai vairākiem tīkla pieslēguma punktiem. Rezumējot, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmo informāciju var definēt kā **ziņu vai ziņu kopumu, kas tiek pārraidīts ar telekomunikāciju signāliem pa tehniskajiem un tehnoloģiskajiem līdzekļiem, starp diviem vai vairākiem pieslēguma punktiem.**

---

⁵⁰ Iedzīvotāju skaits, kuri regulāri lieto datoru/internetu,% no iedzīvotāju kopskaita attiecīgajā grupā. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/informācijas-tehnoloģijas-galvenie-radītāji-30332.html> [aplūkots 2012.gada 5.maijā].

⁵¹ Elektronisko sakaru likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2004. 17.novembris. Nr.183(3131).

⁵² Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 26.lpp.

⁵³ Video no diskusijas par kibersdrošību ar Latvijas un Igaunijas ekspertiem. Pieejams: <http://lato.lv/2012/03/video-no-diskusijas-par-kiberosibu-ar-latvijas-un-igaunijas-ekspertiem/> [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].

⁵⁴ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas 2011.gada 8.novembra lēmums krimināllietā Nr.K29-818-11/11 (11816015510).

⁵⁵ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 26.lpp.

⁵⁶ Par telekomunikācijām. LR likums: Latvijas Vēstnesis, 2001. 16.novembris. Nr.166/2553 (zaudējis spēku).

Plašākais KL 144.panta priekšmeta definējums ir „informācija un programma, kas paredzētas lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi”. Lai izprastu šo apdraudējuma priekšmetu, ir nepieciešams noskaidrot, kas ir dati. No valodniecības nostādnēm dati ir informācija, kas tiek uzglabāta skaitļu, burtu vai simbolu veidā.⁵⁷ Attiecībā uz analizējamo KL 144.pantu, dati nozīmē jebkuru informāciju, kas paredzēta apstrādāšanai datorsistēmā piemērotā formā, tai skaitā programmu, kas piemērota, lai liktu datorsistēmai veikt šo funkciju.⁵⁸ V.Liholaja informāciju, kas paredzēta lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi skaidro kā „jebkuras ziņas, kas glabājas attiecīgās informācijas sistēmas datu nesējā un nav paredzētas publiskai pieejai, un programmas, kas paredzētas lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi”.⁵⁹

Jānorāda, ka cilvēktiesībās ar jēdzienu „korespondence” tiek saprastas ne tikai, piemēram, rakstītās vēstules, bet arī telefonsarunas.⁶⁰ Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākās lietās ir definējusi, ka privāti telefona zvani ietilpst jēdzienā „korespondence” un „privātā dzīve”.⁶¹

Kā norāda V.Liholaja „juridisko personu savstarpējā korespondences noslēpuma izpaušana neveido KL 144.panta sastāvu.”⁶²

KL 144.pants ir iekļauts nodaļā „Noziedzīgi nodarījumi pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām” un ir viens no noziedzīgajiem nodarījumiem pret privātās dzīves neaizskaramību.

Pēc autores domām, ir nepieciešams noskaidrot, vai patiesi tikai privāta rakstura korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās un cita informācijas noslēpums ir uzskatāms par KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma objektu? Un kas ir privātums un privāta rakstura informācija? Jēdziena „privātums” pamatlicēji ir Amerikas Savienoto valstu advokāti – Semuels Varens (*Samuel Warren*) un Luiss Bradlejs (*Lois Brandeis*), kas privātumu īsi definē kā „tiesības palikt vienam”.⁶³

---

⁵⁷ Svešvārdu vārdnīca. Rīga: Norden, 1996, 45.lpp.

⁵⁸ 2011.gada 23.novembra Eiropas Padomes Konvencija par kibernetizāciju. Starptautisks dokuments: Latvijas Vēstnesis, 2006. 26.oktobris.Nr.171 (3539).

⁵⁹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 235.lpp.

⁶⁰ Rudzītis K. Vai demokrātijā drīkst noklausīties telefonsarunas. Jurista Vārds, 2011. 30.oktobris, Nr.33 (226), 1.7.lpp.

⁶¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 265.lpp.

⁶² Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2. Sevišķā daļa. Rīga: Firma AFS, 2007, 289.lpp.

⁶³ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 239.lpp.

Satversmes 96.pants nosaka, ka „ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību”.⁶⁴ Nosakot tiesību garantiju **ikvienam**, Satversmē netiek precizēts, vai nodrošinātajai korespondences neaizskaramībai piemīt privāts vai lietišķs raksturs. Tāpat arī Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.pantā⁶⁵ netiek precizēts aizsargājamās korespondences privātais raksturs. Eiropas Cilvēktiesības tiesas 1997.gada 25.jūnija spriedums lietā „Halforda pret Apvienoto Karalisti”⁶⁶ apliecina, ka arī lietišķa rakstura ziņojumi, piemēram, telefonsarunas, kas izdarītas no personas darbavietas, ir aizsargājami ar Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.pantu.

Latvijas mērogā jautājums par korespondences noslēpuma privāto raksturu aktualizējās ar Tiesībsarga biroja darbinieces lūgumu uzsākt kriminālprocesu pret darba devēju.⁶⁷ Tiesībsarga biroja darbiniece uzskatīja, ka darba devējs, lasot darbinieces biroja e-pastu ir pārkāpis korespondences noslēpuma aizsardzību, jo darba devējam bijusi iespēja iepazīties arī ar viņas privāto e-pastu saturu. Lai gan KL 144.pants ir iekļauts nodaļā „Noziedzīgi nodarījumi pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām”, tomēr gan starptautiskā tiesu prakse⁶⁸, gan pats KL 144.panta sastāvā ietilpstošais jēdziena „korespondence” skaidrojums pierāda, ka KL 144.pantā ietvertais noziedzīgā nodarījuma sastāvs pieļauj personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar KL 144.pantu. Privātumu nevar attiecināt tikai uz ģimenisko attiecību sfēru un būtu vēlams, ka darba devējs izstrādā noteikumus vai vienojas ar darbinieku par darbavietas elektroniskā pasta vai telefona izmantošanas niansēm.⁶⁹

Jāuzsver, ka personas korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpums var tikt kvalificēts arī kā cits informācijas veids, piemēram, fiziskas personas dati (KL 145.pants) un valsts noslēpums (KL 94.pants). Kā piemēru gadījumam, kad KL 144.panta objekta aizskārums tiek kvalificēts kā KL 94.pantā regulētais noziedzīgais nodarījums, jāmin kriminālprocess Nr.12-812002506, kad Latvijas Republikas ģenerālprokuratūra uzsāka kriminālprocesu saskaņā ar KL 94.pantu, kas nosaka atbildību par valsts noslēpuma apzinātu izpaušanu. Lai gan tiesībsargājošo iestāžu rīcībā esošās un vēlāk publiskotās telefonsarunas it kā atbilst KL 144.panta aizsargājamajam

⁶⁴ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 1.jūlijs, Nr.43.

⁶⁵ 1950.gada 4.novembra Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: Starptautisks dokuments. Latvijas Vēstnesis, 2006. 26.oktobris, Nr. 171 (3539).

⁶⁶ Cilvēktiesību Žurnāls. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu apskats. 1997, Nr.5., 92.- 92.lpp.

⁶⁷ Tiesībsargs uzskata, ka drīkstējis pārbaudīt savu darbinieku e-pastu saraksti (video). Pieejams: <http://www.tv3.lv/content/view/5792/282/> [aplūkots 2012.gada 23.aprīlī].

⁶⁸ Case law of European Court of Human rights concerning the protection of personal data. Strasbourg, 2009, p.30. Pieejams: http://www.coe.int/c/document_library/get_file?uuid=ec21d8f2-46a9-4c6e-8184-dffd9d3e3e6b&groupId=10227 [aplūkots 2012.gada 11.maijā].

⁶⁹ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 24.lpp.

objektam – pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpumam, tās tika kvalificētas kā valsts noslēpums, pamatojoties uz Operatīvās darbības likuma 24.pantu, likuma „Par valsts noslēpumu” 2.pantu, un Latvijas Republikas Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra noteikumu Nr.887 „Valsts noslēpuma objektu saraksts” 2.7.5. apakšpunktu - par valsts noslēpuma objektu ir atzīstama operatīvajā darbībā iegūtā informācija.⁷⁰

2.2. Noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse

Noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse ir personas uzvedības ārējā izpausme, kas rada vai var radīt kaitīgas izmaiņas apkārtējā pasaulē.⁷¹ KL 144.pantā regulētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse izpaužas kā aktīvas darbības.⁷² Krimināltiesiskā nozīmē darbība tiek raksturota kā personas aktīva, kaitīga un prettiesiska uzvedība, ar kuru persona pauž apzinātu gribu un kas ir vērsta pret noziedzīgā nodarījuma objektu, nodarot vai radot draudus nodarīt kaitējumu ar KL aizsargātām interesēm.⁷³ Ar aktīvām darbībām KL 144.panta izpratnē tiek saprasta, piemēram, korespondences sūtījumu atvēršana, iepazīšanās ar tās saturu, pieslēgšanās sakaru līnijai un sarunu noklausīšanās, piekļūšana automatizētai datu apstrādes sistēmai, iegūtās informācijas satura vai ziņu par tās adresātu paziņošana trešajai personai.⁷⁴ Jāuzsver, ka veikto darbību raksturs atkarīgs no noziedzīgā nodarījuma priekšmeta veida.

Darbības tiek veiktas prettiesiski jeb bez likumiska pamata. Protams, ir tiesību akti, kas pieļauj korespondences noslēpuma pārkāpšanu, ja darbībām ir attaisnojoši iemesli. Piemēram, Satversmes 116.pants⁷⁵, kā arī tiesību akti, kas regulē tiesībsargājošo iestāžu operatīvo darbību, kā, piemēram, Kriminālprocesa likuma 176.pants⁷⁶, Operatīvās darbības likums⁷⁷.

Gadījumos, kad KL 144.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums saistīts ar patvaļīgu piekļūšanu datu apstrādes sistēmai, tas kvalificējams, veidojot kopību ar KL 241.pantu.⁷⁸ *Izskatot krimināllietas Nr. K29-818-11/11(11816015510) materiālus, redzams, ka cietusī S.G. iesniegumā ar lūgumu uzsākt kriminālprocesu par viņas korespondences un pa*

---

⁷⁰ Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2007.gada 9.februāra spriedums civillietā Nr. C-2211/12 (C04381306). Pieejams: <http://www.tiesas.lv/files/spriedums.doc> [aplūkots 2012.gada 15.martā].

⁷¹ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 49.lpp.

⁷² Ķiniš U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernoziedzumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 24.lpp.

⁷³ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 49.lpp.

⁷⁴ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 236.lpp.

⁷⁵ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 1.jūlijs, Nr.43.

⁷⁶ Kriminālprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2005. 11.maijs, Nr.74 (3232).

⁷⁷ Operatīvās darbības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 30.decembrī, Nr.131.

⁷⁸ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 236.lpp.

telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpuma pārkāpšanu, lūdz to uzsākt pēc KL 144.panta pirmās daļas un 241.panta pirmās daļas. Tomēr kriminālprocess tika uzsākts tikai par KL 144.panta pirmās daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Šāds procesa virzītāja lēmums izskaidrojams ar apstākļiem, kas tika noskaidroti izmeklēšanas laikā. Apsūdzētais J.S. izmantoja specializētu programmu, kas piefiksē ar datora tastatūras palīdzību ievadīto informāciju. Izmeklēšanas laikā tika konstatēts, ka speciālizēto programmu J.S. bija uzstādījis savām vajadzībām jau gadu pirms noziedzīgā nodarījuma veikšanas. Kad J.S. radās nodoms iepazīties ar S.G. elektronisko korespondenci, J.S. atcerējās par programmu un tādējādi ieguva S.G. lietotājevārdus un paroles komunikāciju portālos.⁷⁹ Līdz ar to, procesa virzītājs J.S. veiktajās darbībās nesaskatīja KL 241.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, jo netika konstatēta patvaļīga piekļūšana automatizētai datu apstrādes sistēmai vai tās daļai, kas saistīta ar datu apstrādes sistēmas aizsardzības līdzekļu pārvarēšanu.

Jānorāda, ka J.S. veica S.G. korespondences izdrukas un nosūtīja tās trešajai personai - S.G. vīram M.J., uzskatot, ka nav veicis informācijas nodošanu trešajai personai, jo M.J. ir S.G. ģimenes loceklis.

Kā norāda U. Ķinis „vēl joprojām nav skaidrības, kā attiekties pret korespondenci starp ģimenes locekļiem”.⁸⁰ Jānorāda, ka šāds jautājums ir drīzāk sociāla rakstura un tam nav nozīmes gadījumos, kad persona tiek saukta pie kriminālatbildības.

Kā jau tika minēts, pie darbībām, kas sastāda KL 144.panta noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi, ir jāpieskaita arī iegūtās informācijas izplatīšana trešajām personām.⁸¹

Autore uzskata, ka izpētot kaitējumu, ko rada informācijas nodošana trešajai personai, nepieciešams pievērst uzmanību nelikumīgi iegūtās informācijas izplatīšanai masu medijiem, jo, lai gan likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.pantā⁸² ir noteikts aizliegums publicēt informāciju, kas iegūta pārkāpjot KL 144.pantu, realitāte liecina, ka mediju atbildības regulējums ir vai nu nepilnīgs vai nepietiekami bargs. Kā savulaik norādījusi Zv.advokāte Inese Lībiņa-Egnere „Latvija, kā Eiropas Padomes dalībvalsts ir uzņēmusies starptautiskas saistības personības tiesību jomā – attīstīt Latvijas tiesību sistēmu atbilstoši Eiropas Padomes vadlīnijām”, kā piemēru starpatutiskajam dokumentam, kas

---

⁷⁹ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2011.gada 8.novembra lēmums lietā Nr.K29-818-11/11 (11816015510).

⁸⁰ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernoziedzumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 24.lpp.

⁸¹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2.Sevišķā daļa. Rīga: Firma „AFS”, 2007, 289.lpp.

⁸² Par preses un citiem masu informācijas līdzekļiem: LR likums. Ziņotājs, 1991.14.februāris, Nr.5.

nosaka tiesības uz privātumu Inese Lībiņa- Egnere norāda Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas rezolūciju Nr.1165 (1998).⁸³

Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas rezolūcijas Nr.1165 (1998)⁸⁴ 8.punktā izteikts viedoklis, ka Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.pants tiek interpretēts pārāk vienpusēji, „paceļot” masu mediju tiesības uz izteiksmes brīvību pār cilvēka tiesībām uz privātumu, kā arī Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.pants nosaka, ne tikai personas tiesību uz privātuma aizsardzību no valsts puses, bet arī šo tiesību aizsardzību no citām privātpersonām, tajā skaitā – masu medijiem.

Aplūkojot KL 144.panta objektīvās puses pazīmes saistībā ar masu mediju atbildību par ar KL 144.panta aizsargātās informācijas publicēšanu, ir nepieciešams analizēt noziedzīgā nodarījuma kaitīgumu. Katrs noziedzīgs nodarījums izraisa kaitīgas sekas, kas izpaužas ar KL aizsargātu interešu apdraudējumā.⁸⁵

KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāvs ir formāls⁸⁶, t.i. netiek nosauktas kaitīgās sekas, kas iestājas pārkāpjot informācijas noslēpumu, tomēr, pēc autores domām, attiecībā uz informācijas nodošanu masu medijiem, tiek radīts pietiekami liels kaitējums ar KL 144.pantu aizsargātajām interesēm, lai pievērstos jautājumam, par masu mediju kriminālatbildību, par tādas informācijas publicēšanu, kas iegūta pārkāpjot KL 144.pantu.

Aplūkojot KL iekļautos noziedzīgo nodarījumu regulējumus, autoresprāt, viens no potenciālajiem masu mediju kriminālatbildības pamatiem, gadījumos, kad īstenojas visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, ir KL 145.panta pirmā daļa, jo gan KL 144.panta, gan KL 145.panta objekts ir privātās dzīves noslēpums. Tomēr, ne vienmēr publicētā informācija būs uzskatāma par personas datiem.

Jānorāda, ka masu mediju atbildības regulējums būtu nepieciešams, jo gadījumā, kad informācija ir nodota trešajai personai, it sevišķi masu medijiem, tas var radīt masveidīgu nelikumīgi iegūtās informācijas pārpublicēšanu, un tādā gadījumā personas pamatbrīvībām un pamattiesībām tiek nodarīts neatgriezenisks kaitējums, t.i., persona nevar atjaunot savu iepriekšējo stāvokli.

---

⁸³ Lībiņa-Egnere I. Personības tiesību aizsardzības nodrošināšana Latvijas civiltiesību sistēmā. Pieejams: <http://www.borenus.lv/static/Idalja.pdf> [aplūkots 2012.gada 19.maijā].

⁸⁴ Resolution No.1165 of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on the right of privacy.1998. Pieejams: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=16641&Language=EN> [aplūkots 2012.gada 19.maijā].

⁸⁵ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 62.lpp.

⁸⁶ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2. Sevišķā daļa. Rīga: Firma „AFS”, 2007, 288.lpp.

Kā piemērs ir minams, 2007.gada 9.februāra Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas spriedums lietā Nr. C02211/12 (C04381306).⁸⁷ Latvijas Televīzijas žurnālistes Ilzes Jaunalksnes telefonsarunu un to atreferējumu izplatīšana ir uzskatāms piemērs masveidīgai informācijas pārpublicēšanai. Telefonsarunas un to atreferējumi tika ne tikai izdoti drukātajā presē, bet tika pārraidīti arī radio „SWH” ēterā 2006.gada 7., 11., 15. un 21.septembrī, kā arī 2006.gada 13.septembrī interneta mājas lapā www.neliesi.lv tika publicēti telefonsarunu audio ieraksti mp3 formātā.

Sīkāk mediju atbildība tiks aplūkota darba apakšnodaļā „Krimināllikuma 144.panta subjekts”.

2.3. Noziedzīgā nodarījuma subjekts

Noziedzīga nodarījuma subjektam piemīt vai nu tieši tās personas īpašības, bez kuru pastāvēšanas vispār nav noziedzīgā nodarījuma sastāva (pieskaitāmība, vecums, no kura iestājas kriminālatbildība) vai konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva (personas, kuras var būt tikai par noteiktu noziedzīgu nodarījumu kategoriju vai noteikta veida noziedzīga nodarījuma subjektu).⁸⁸

Pašreizējā KL 144.panta redakcijā ietvertā noziedzīgā nodarījuma subjekts ir ikviena fiziska un pieskaitāma persona, kas sasniegusi četrpadsmit gadu vecumu.⁸⁹ Jāsecina, ka attiecībā uz KL 144.pantā regulēto noziedzīgo nodarījumu nepastāv kādas obligātas pazīmes subjektam, kas būtu raksturīgas tikai KL 144.pantā ietvertajam noziedzīgā nodarījuma veidam tomēr attiecībā uz to var izdalīt atsevišķus izdarītāju veidus⁹⁰:

1) Personas, kuras ir, piemēram, pasta komersanta, telekomunikāciju sistēmu, interneta pakalpojumu sniedzēja darbinieki u.c. personas, kuras izdara KL 144.pantā regulēto noziedzīgo nodarījumu, pārkāpjot savus darba pienākumus un kompetenci;

2) personas, kuras nav pasta komersanta, telekomunikāciju sistēmas, interneta pakalpojumu sniedzēja darbinieki, bet kurām ir tiesības veikt informācijas pārtveršanu, iepazīšanos ar to, pildot savus dienesta pienākumus. Šīs personas kļūst par noziedzīgā nodarījuma subjektu, izplatot iegūto informāciju;

---

⁸⁷ Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2007.gada 9.februāra spriedums civillietā Nr. C-2211/12 (C04381306) Pieejams: www.tiesas.lv/files/spriedums.doc. [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].

⁸⁸ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 75.-78.lpp.

⁸⁹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 236.lpp.

⁹⁰ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernoziedzumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 28.lpp.

3) personas, kuras neietilpst iepriekš minētajās grupās, bet veic noziedzīgo nodarījumu, patvaļīgi pārkāpjot KL 144.pantā regulēto informācijas noslēpuma aizsardzību.

Gadījumos, kad KL 144.pantā regulēto noziedzīgo nodarījumu veic persona, kura to izdarījusi pārkāpjot savus dienesta pienākumus, kvalificējot noziedzīgo nodarījumu tiek veidota kopība ar KL 317. vai KL 318. pantu, kas paredz atbildību par dienesta pilnvaru pārkāpšanu vai to ļaunprātīgu izmantošanu.⁹¹

Pēc autores domām, būtisks normatīvais akts, kas sīkāk regulē korespondences noslēpuma pārkāpšanas aizliegumu, ja to izdarījusi persona, kurai bijusi pieeja informācijai saistībā ar tās darba pienākumiem, ir Pasta likums⁹². Pasta likuma 14.pantā ir noteikti izņēmuma gadījumi, kad pasta komersantam ir tiesības atvērt sūtījumus. Gadījumos, kad komersants vai tā darbinieks ir atvēris pasta sūtījumu bez Pasta likuma 14.pantā minētajiem attaisnojošajiem iemesliem, ir piemērojama KL 276.panta otrā daļa. Ja sūtījumu atvēršana izdarīta mantkārīgā nolūkā, ir veidojama kopība ar KL 144.panta otro daļu, jo KL 276.pantā paredzētajam noziedzīgajam nodarījumam, mantkārīgs nolūks nav norādīts kā kvalificējošā pazīme, un KL 276.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma objekts ir ne tikai pārvaldības kārtība, bet arī personas tiesības uz savas korespondences noslēpumu.⁹³ Līdz ar to var secināt, ka gadījumā, kad persona, neatkarīgi no tā vai tā ir pasta komersanta darbinieks, atver pasta sūtījumu (KL 276.panta objektīvās puses pazīme) un izplata tajā esošo informāciju citai personai (KL 144.panta objektīvās puses pazīme), var tikt veidota kopība arī ar KL 144.panta pirmo daļu.

KL 276.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjekts var būt ikviena fiziska, pieskaitāma, četrpadsmit gadu vecumu sasniegusi persona, savukārt KL 276.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjekts ir pasta, dzelzceļa, ūdens vai gaisa transporta darbinieks.⁹⁴

Pasta likuma 42.pantā ir noteikts aizliegums „izpaust informāciju par lietotāju pasta sūtījumiem un ziņas par lietotājiem, izņemot gadījumus, kad šī informācija nepieciešama kompetentām valsts iestādēm normatīvajos aktos noteikto funkciju veikšanai”. Jānorāda, ka Pasta likuma 42.pants neregulē informācijas noslēpuma izpaušanu, atverot pasta sūtījumu, bet gan tās informācijas izpaušanu, kas iegūstama, neatverot pasta sūtījumu – sūtītāja vai adresāta vārdu, uzvārdu, adresi u.c. veida informāciju.

---

⁹¹ Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 28.lpp.

⁹² Pasta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2009. 19.jūnijs, Nr.96 (4082) .

⁹³ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009, 678.lpp.

⁹⁴ Turpat.

Attiecībā uz jau pieminēto masu mediju atbildību saistībā ar KL 144.pantu, ir jāizdala divi veidi, kā masu medijs publicē informāciju, kas iegūta, pārkāpjot KL 144.panta priekšrakstus. Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”⁹⁵ 7.pantā, noteikts, ka „aizliegts publicēt personu korespondences, telefonsarunu un telegrāfisko ziņojumu saturu bez adresāta un autora vai viņu mantinieku piekrišanas”. Savukārt, 27.pantā noteikts, ka par 7.pantā uzskaitītās nepublicējamās informācijas publicēšanu vainīgā persona atbild Latvijas Republikas likumos noteiktajā kārtībā. Attiecībā uz gadījumiem, kad žurnālists pats iegūst informāciju pārkāpjot KL 144.panta nosacījumus, minams sabiedrībā plašo rezonansi guvušais gadījums ar Rīgas pilsētas mēra Nila Ušakova elektroniskā pasta „uzlaušanu”, kad nepastāv problēmas ar preses vai cita masu medija pārstāvja saukšanu pie atbildības.⁹⁶

Savukārt, situācijās, kad presē vai jebkurā citā masu medijā tiek pārpublicēta informācija, kas iegūta, izdarot KL 144.pantā ietvertu noziedzīgo nodarījumu, bet kuru nav ieguvis preses vai cita masu medija pārstāvis pats, nav skaidri definēta medija atbildība. Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 28.pantā tiek noteikts, ka kaitējums, kuru masu informācijas līdzeklis nodarījis personai, ir jāatlīdzina likumā noteiktajā kārtībā.

Pirmkārt, masu medija atbildība ir atkarīga no pārpublicētās informācijas satura. Latvijas Žurnālistu Ētikas kodeksa V.daļas 1.punkts nosaka, ka „žurnālistam kritiski jāizvērtē informācijas avots, jāpārbauda informācija un citētie izteicieni”.⁹⁷ Tātad jāsecina, ka žurnālistam, saņemot informāciju, būtu jāpārlicinās par to, vai saņemtā informācija ir iegūta likumīgi. Pēc autores domām, šāds Latvijas Žurnālistu Ētikas kodeksa regulējums ir pārāk plašs un nekonkrēts, jo izpētot tiesību aktu kopumu, kas Latvijā regulē masu mediju nozari, ir jāsecina, ka nav pieejami kritēriji pēc kuriem žurnālistam, saņemot informāciju, būtu jāizvērtē tās publicēšanas likumība. Pēc autores domām, būtisks pamatkritērijs kā masu medija pārstāvim noteikt, ka informācija ir nepublicējama, ir gadījumi, kad pēc informācijas formas, piemēram, elektroniskās sarakstes izdrukā, ir acīmredzams, ka informācija iegūta nelikumīgi.

---

⁹⁵ Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem: LR likums. Ziņotājs, 1991.14.februāris.Nr.5.

⁹⁶ Apstiprina kompromat.lv pārstāvja aizturēšanu Ušakova e-pasta uzlaušanas lietā. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/criminal/apstiprina-kompromatlv-parstavja-aizturesanu-usakova-e-pasta-uzlausanas-lieta.d?id=41988980> [aplūkots 2012.gada 11.maijā].

⁹⁷ 1992.gada 28.aprīļa Latvijas Žurnālistu Ētikas kodekss. Pieejams: <http://www.latvijaszurnalisti.lv/etikas-komisija/etikas-kodekss> [aplūkots 2012.gada 25.aprīlī].

2.4. Noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse

„Noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses saturu atklāj personas psihiskā attieksme pret viņas izdarīto prettiesisko darbību vai bezdarbību un kaitīgajām sekām”.⁹⁸ Subjektīvās puses pazīmju – vainas nodoma vai neuzmanības formā, kā arī motīva un mērķa konstatācijā, attiecībā uz KL 144.pantā ietverto noziedzīgo nodarījumu, nenoris diskusijas un krimināltiesību zinātnē ir precīzi definēti, vienoti uzskati par to, kāds ir KL 144.pantā regulētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses saturs.

No subjektīvās puses KL 144.pantā regulētais noziedzīgais nodarījums ir noziedzīgs nodarījums, ko var izdarīt tikai ar tiešu nodomu, t.i., vainīgais apzinās, ka bez likumīga pamata iepazīstas ar svešu informāciju un vēlas tā rīkoties.⁹⁹

Kā rīkoties gadījumā, ja uz personas adresi pienāk vēstule, kas paredzēta citam adresātam un persona, nepamanot kļūdu attiecībā uz paredzēto adresātu, to atver un iepazīstas ar tās saturu? Šādos gadījumos jāņem vērā, ka KL 10.panta otrā daļa neparedz personas saukšanu pie kriminālatbildības, ja „persona neparedzēja, tai nevajadzēja un tā nevarēja paredzēt savas darbības vai bezdarbības seku iestāšanās iespēju”.

Pēc autores domām, tieši attiecībā uz elektronisko korespondenci pastāv liels risks, ka tās noslēpuma pārkāpšana var būt par pamatu vēlāk veiktiem noziedzīgiem nodarījumiem pret īpašumu. KL 144.panta otrajā daļā kā noziedzīga nodarījuma motīvs ir noteikts mantkārīgs nolūks. Mantkārīgs nolūks nozīmē, to, ka vainīgā persona vēlas sev vai citām personām iegūt materiālu labumu.¹⁰⁰ Citi motīvi, lai kvalificētu noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar KL 144.pantu, nav nozīmīgi, jo tie visbiežāk ir sadzīviski. *Piemēram, krimināllietā Nr. K29-818-11/11 (11816015510) apsūdzētais J.S. mērķtiecīgi iepazīnās ar S.G. korespondenci ar mērķi izplatīt to trešajai personai. Kā savas rīcības motīvus J.S. minēja vēlmi informēt S.G. vīru par sievas neuzticību.*¹⁰¹

---

⁹⁸ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 88.lpp.

⁹⁹ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs.2. Sevišķā daļa. Rīga: Firma „AFS”, 2007, 289.lpp.

¹⁰⁰ Turpat.

¹⁰¹ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2011.gada 8.novembra lēmums krimināllietā Nr.K29-818-11/11 (11816015510).

3. KORESPONDENCES, PA TELEKOMINĀKCIJU TĪKLIEM PĀRRAIDĀMĀS INFORMĀCIJAS UN CITAS INFORMĀCIJAS NOSLĒPUMA PĀRKĀPŠANA KĀ NOZIEDZĪGA NODARĪJUMA REGULĒJUMS ĀRVALSTĪS

3.1. Krievijas Federācija

Krievijas Federācijas kriminālkodekss¹⁰² tika pieņemts 1996.gadā un ir spēkā no 1997.gada 1.janvāra.

Krievijas Federācijā sarakstes, telefonsarunu, pasta, telegrāfa vai citu ziņojumu noslēpuma pārkāpšana ir regulēta Krievijas Federācijas kriminālkodeksa (turpmāk – Krievijas Federācijas KK) 138.pantā, tā pirmajā daļā, nosakot atbildību par sarakstes, telefona sarunu, pasta, telegrāfa un citu pilsoņu ziņojumu noslēpuma pārkāpšanu. 138.panta otrajā daļā ir regulēta atbildība par pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ja to izdarījusi persona, izmantojot savu dienesta stāvokli vai speciālus tehniskos līdzekļus, kas paredzēti slepenai informācijas iegūšanai. Savukārt, Krievijas Federācijas KK 138.panta trešajā daļā ir paredzēta atbildība par tehnisko līdzekļu, kas paredzēti nelikumīgai informācijas iegūšanai, nelikumīgu ražošanu, realizāciju vai iegādāšanos.

Gadījumos, kad persona gan ražo tehniskos līdzekļus, gan izmanto tos, lai nelikumīgi iegūtu informāciju, nodarījums tiks kvalificēts saskaņā ar Krievijas Federācijas KK 138.panta otro un trešo daļu.¹⁰³

Salīdzinot KL 144.pantu ar Krievijas Federācijas KK 138.pantu, nepieciešams aplūkot atšķirības attiecībā uz noziedzīga nodarījuma priekšmetu un objektu. Krievijas Federācijas KK 138.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma objekts ir sabiedriskās attiecības, kuras nostiprinātas konstitucionāli, paredzot personai tiesības uz sarakstes, telefona sarunu, pasta, telgrāfa un citu ziņojumu noslēpumu.¹⁰⁴ Jānorāda, ka mūsdienās noziedzīga nodarījuma objekta formulējums „sabiedriskās attiecības” tiek uzskatīts par pārāk plašu un vispārēju noziedzīga nodarījuma objekta satura paskaidrojumu.¹⁰⁵ Krievijas Federācijas KK 138. panta priekšmets ir sarakstes, telefona sarunu, pasta, telegrāfa vai citas ziņas.¹⁰⁶

---

¹⁰² Уголовный кодекс Российской Федерации. Москва: ЭКСМО, 2001.

¹⁰³ Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Издательская группа НОРМА-ИНФРА · М. Москва, 1999, с.307.

¹⁰⁴ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.177.

¹⁰⁵ Kḡastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 32.lpp.

¹⁰⁶ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.177.

Krievijas Federācijas KK 138.pantā ietvertā noziedzīgais nodarījums uzskatāms par pabeigtu ar brīdi, kad persona uzsākusi iepazīšanos ar citas personas korespondenci, noklausījusies telefonsarunas.¹⁰⁷ Attiecībā uz noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi - tas var tikt izdarīts tikai ar tiešu nodomu.

Autore pozitīvi vērtē, ka Krievijas Federācijas KK 138.pantā, „sarakste” un „pasta ziņojumi” tiek izdalīti kā divi atsevišķi jēdzieni, bet abi tiek aizsargāti ar 138.pantu. Šāds iedalījums tiek izskaidrots ar to, ka ir izteikti nodalīti pasta sūtījumi, kuru apriti nodrošina pasta komersants, no sarakstes, kuru nenodrošina pasta komersants.¹⁰⁸

Atšķirībā no KL 144.panta regulējuma Krievijas Federācijas KK 138.panta regulējumā ir pastiprināta atbildība personai, kura izmanto dienesta stāvokli, lai iegūtu slepenu informāciju. Kā piemēri tiek minēti pasta, telegrāfa un citu sakaru iestāžu darbinieki.¹⁰⁹ Attiecībā uz KL, lai sauktu pie atbildības personu, kas izmantojusi savu dienesta stāvokli, tādējādi iegūstot informāciju, ir nepieciešams veidot kopību ar citiem KL pantiem, piemēram, KL 317. un KL 318.pantu.

Ar jēdzienu „citas ziņas” tiek saprasti telefaksa ziņojumi, telefaila ziņojumi, kā arī ziņojumi, kas tiek pārraidīti ar datorierīču palīdzību.¹¹⁰ Likumdevējs Krievijas Federācijas KK 138.panta regulējumā ar jēdzienu „citas ziņas” apzīmē ziņas, kas tiek pārraidītas pa visjaunākajiem sakaru pārraidīšanas līdzekļiem.¹¹¹ Tā kā pasaulē notiek pastāvīga moderno tehnoloģiju attīstība, pēc autores domām, šāds noziedzīgā nodarījuma priekšmeta formulējums ir veiksmīgs.

Ar speciāliem tehniskajiem līdzekļiem tiek saprastas ierīces, kas pielāgotas informācijas ievākšanai un atšiferēšanai.¹¹²

Jānorāda, ka Krievijas Federācijas KK 138.pantā kā atsevišķš noziedzīga nodarījuma priekšmets tiek izdalīta telegrāfa ziņojumu informācija. Pēc autores domām, KL 144.pants, neizdalot atsevišķi vairākus noziedzīga nodarījuma priekšmetus, ir krietni veiksmīgāk formulēts un nav nepieciešams atsevišķi izdalīt informāciju, kas tiek pārraidīta ar telegrāfa palīdzību. Krievijas Federācijas KK 138.panta regulējums būtu pietiekami izsmeļošs, ja ar telegrāfa palīdzību pārraidītā informācija tiktu saturiski saprasta ar jēdzienu „cita informācija”.

---

¹⁰⁷ Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Москва: Издательская группа НОРМА-ИНФРА·М, 1999, с. 306.

¹⁰⁸ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.180.

¹⁰⁹ Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Москва: ПИТЕР, 2004, с.295.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.179.

¹¹² Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Москва: ПИТЕР, 2004, с.295.

Attiecībā uz Krievijas Federācijas KK 138.pantu jāsecina, ka likumdevēja veidotais Krievijas Federācijas KK 138.pants kā tiesību norma nav atzīstams par veiksmīgu. Krievijas Federācijas KK 138.panta trešajā daļā tiek paredzēta atbildība par tehnisko līdzekļu, kas paredzēti nelikumīgai informācijas iegūšanai, nelikumīgu ražošanu, realizāciju vai iegādāšanos. Divu dažādu noziedzīgu nodarījumu un to kvalificēto sastāvu iekļaušana vienā likuma pantā nav vērtējama pozitīvi.¹¹³

Salīdzinot Krievijas Federācijas KK 138.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma un KL 144.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi, var secināt, ka nepastāv būtiskas atšķirības.¹¹⁴ Jānorāda, ka Krievijas Federācijas KK paredz kriminālatbildības iestāšanos no 16 gadu vecuma.¹¹⁵

Arī Krievijas Federācijas KK 138.pantā noteiktajam aizliegumam iepazīties ar personas korespondenci ir noteikti izņēmuma gadījumi, kad tas atļauts. Piemēram, gadījumos, kad noris krimināllietas izmeklēšana, noziedznieka atrašana vai aizturēšana. Šādu korespondences atsavināšanu var veikt tikai prokurors ar tiesas lēmumu.¹¹⁶

3.2. Lietuva un Igaunija

Informācijas noslēpuma pārkāpšana kā ziņojumu noslēpuma pārkāpšana ir definēta Igaunijas Sodukodeksa¹¹⁷ (turpmāk – Igaunijas SK) 156.panta pirmajā daļā, nosakot atbildību par korespondences vai pa sakaru tīkliem pārraidāmo ziņojumu noslēpuma pārkāpšanu. Igaunijas SK 156.panta otrajā daļā tiek pastiprināta atbildība personām, kurām bijusi pieejamība ziņojumiem savu darba pienākumu pildīšanas laikā.

Sakaru tīkli ir izskaidrojami kā daļa valsts ražošanas un sociālās infrastruktūras, kas funkcionē kā vienots rūpnieciski saimnieciskais komplekss, kas paredzēts, lai apmierinātu gan indivīda, gan valsts varas vajadzības. Sakaru tīkli tiek iedalīti pasta un elektroniskajos. Pasta sakari nodrošina pasta sūtījumu pieņemšanu, apriti, pārvadāšanu, piegādi un izsniegšanu.

Elektroniskie sakari ir jebkura zīmju, signālu, rakstītā teksta, ilustrāciju, skaņu pārraide un saņemšana pa vadu, radio, optisko un citām elektromagnētiskajām sistēmām.¹¹⁸

---

¹¹³ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.183.

¹¹⁴ Ibid.c.182.

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Издательская группа НОРМА-ИНФРА · М. Москва, 1999, с. 306.

¹¹⁷ Пенитенциарный кодекс Эстонской Республики. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.

¹¹⁸ Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011, с.179.

Igaunijas SK noziedzīgie nodarījumi iedalās pārkāpumos un noziegumos.¹¹⁹ Jānorāda, ka par Igaunijas SK 156.panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu ir paredzēta naudas summas piedziņa, savukārt par 156.panta otrajā daļā regulēto noziedzīgo nodarījumu – naudas summas piedziņa vai ieslodzījums cietumā uz laiku līdz vienam gadam. Gan pirmajā, gan otrajā daļā paredzētie noziedzīgie nodarījumi saskaņā ar Igaunijas SK 7.pantu klasificējami kā otrās pakāpes noziegumi.

Igaunijas Republikas konstitūcijas 43.pantā ir noteikta personas pa pastu, telegrāfu, telefonu vai citu biežāk lietoto līdzekļu sūtīto un saņemto ziņojumu konfidencialitāte.¹²⁰

Protams, arī Igaunijas Republikas Konstitūcijā, līdzīgi kā Satversmes 116.pantā ir regulēti izņēmuma gadījumi, kad personas korespondences noslēpums var tikt pārkāpts. Izņēmumi var tikt izdarīti ar tiesas atļauju, lai novērstu noziedzīgo nodarījumu vai arī, lai noskaidrotu patiesību kriminālprocesa ietvaros likumā noteiktajā kārtībā.

Lietuvas kriminālkodeksa¹²¹ (turpmāk Lietuvas KK) 166.pants ir salīdzināms ar KL 144.pantā ietvertu noziedzīgo nodarījumu.¹²² Lietuvas KK 166.pantā, tiek noteikta atbildība gadījumos, kad persona nelikumīgi pārkāpj korespondences vai citu pa pastu vai ar tehnisko līdzekļu palīdzību pārsūtāmu ziņojumu noslēpumu, kā arī noklausījusies telefonsarunas vai izmantojusi citu to pārtveršanas paņēmienus. Sods par Lietuvas KK 166.pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma veikšanu ir publiskie darbi vai naudas sods, vai brīvības ierobežošana, vai arests, vai brīvības atņemšana uz laiku līdz diviem gadiem.

Lietuvas KK 166.panta otrajā daļā ir iekļauta norāde, ka arī juridiska persona var tikt sodāma sodīta saskaņā ar Lietuvas KK 166.pantu.

Saskaņā ar Lietuvas KK 11.pantu, Lietuvas KK noziedzīgie nodarījumi tiek iedalīti kriminālpārkāpumos un noziegumos. Pamatojoties uz Lietuvas KK 11.panta trešo daļu, Lietuvas KK 166.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums atzīstams par neliela smaguma tīšu noziegumu.

Lietuvas Republikas Konstitūcijas¹²³ 22.pants nosaka, ka personīgai korespondencei, telefonsarunām, telegrāfa ziņojumiem un pa citiem komunikācijas veidiem pārraidāmajai

---

¹¹⁹ Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004, 355.lpp.

¹²⁰ Constitution of Republic of Estonia. Pieejams: <http://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/index.html> [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].

¹²¹ Law on the approval and entry into Force of Criminal Code. Pieejams: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_e?p_id=337361&p_query=&p_tr2=2 [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].

¹²² Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004, 303. lpp.

¹²³ Constitution of the Republic of Lithuania. Pieejams: http://www.lrkt.lt/Documents2_e.html [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].

informācijai jābūt neaizskaramiem. Lietuvas Konstitūcijas 22.pants nosaka izņēmumu, kad informācija, kas attiecas uz personas privāto dzīvi var tikt pārbaudīta – pamatojoties uz tiesas lēmumu un saskaņā ar likumu.

Atšķirībā no Igaunijas SK 156.panta, kura otrajā daļā tiek pastiprināta atbildība personām, kurām bijusi pieejamība ziņojumiem savu darba pienākumu pildīšanas laikā, Lietuvas KK 166.pants, tāpat kā KL 144.pants neparedz kvalificēto sastāvu gadījumos, kad korespondences noslēpuma pārkāpumu veikusi persona savu darba pienākumu pildīšanas laikā. Tomēr Lietuvas KK 168.pantā ir noteikta atbildība, personai, kura bez citas personas piekrišanas izpaudusi vai izmantojusi trešo personu labā ziņas par citas personas privāto dzīvi, kuras tā ieguvusi sakarā ar savu amatu vai profesiju, vai izpildot pagaidu uzdevumu, vai savākusi tās, izdarot Lietuvas KK 165.panta - 167.pantā paredzētos nodarījumus, tajā skaitā arī korespondences noslēpuma pārkāpšanu.

Pēc autores domām, šāds Lietuvas likumdevēja risinājums, saucot pie atbildības personu, kas tālāk izpaudusi ziņas, kas iegūtas, pārkāpjot korespondences, telefonsarunu un citas informācijas noslēpumu, kriminalizējot ziņu satura izpaušanu ir skaidri definēts un būtu veiksmīgs risinājums arī attiecībā uz KL par masu mediju atbildību par tādas informācijas izplatīšanu, kas iegūta, pārkāpjot KL 144.pantu.

Kā redzams, visās Baltijas valstīs tiesības uz korespondences neaizskaramību nostiprinātas konstitucionāli. Salīdzinot KL 144.pantu, Igaunijas SK 156.panta un Lietuvas KK 166.pantu, jāsecina, ka KL 144.panta sankcija ir vislielākā, jo paredz brīvības atņemšanu līdz pieciem gadiem, kamēr Igaunijas SK 156.panta otrā daļa paredz tikai brīvības atņemšanu līdz vienam gadam, savukārt Lietuvas KK 166.pants – ne ilgāk kā trīs gadus. Pēc autores domām, par KL 144.pantā ietverto noziedzīgo nodarījumu paredzēts visadekvātākais sods. Kā norāda V.Tihijs (*B.II. Tuxuū*) krimināltiesību sfērā nokļūst viskaitīgākie tiesību pārkāpumi, pirmkārt, konstitucionālo tiesību pārkāpumi.¹²⁴

3.3. Dānija un Šveice

Dānijas kriminālkodekss tika pieņemts 1930.gadā un stājās spēkā 1933.gada 1.janvārī.¹²⁵ Dānijas Konstitūcijas pašreizējā redakcija tika pieņemta 1949.gadā 5.jūnijā¹²⁶ un

---

¹²⁴ Hamkova D. "Būt vai nebūt., goda un cieņas krimināltiesiskajai aizsardzībai. Jurista Vārds, 2009. 10.februāris. Nr.6 (559), 5-7.lpp.

¹²⁵ Уголовный кодекс Дании. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.

tās 72.pagrāfā konstitucionāli ir nostiprinātās personas tiesības uz korespondences neaizskaramību.

KL 144.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums ir salīdzināms ar Dānijas KK 263.§, kurš ir daudz plašāks. Dānijas KK 263.§ pirmajā daļā tiek paredzēta atbildība gadījumos, kad 1) persona paņem vai atver citas personas vēstuli, telegrammu, vai citu aizzīmogotu ziņojumu vai sūtījumu, vai iepazīstina sevi vai trešo personu ar tās saturu; vai iegūst pieeju vietām, kur citi glabā savas personīgās mantas, vai ar iekārtu palīdzību slepeni noklausās vai ieraksta paziņojumus, kas izdarīti personīgajās sarunās, telefonsarunās, vai cita veida sarunās starp citām personām, vai pārrunās slēgtas tikšanās laikā, kur persona pati nepiedalās vai iekļuvusi nelikumīgi. Par Dānijas KK 263.§ pirmajā daļā ietverto noziedzīgo nodarījumu ir paredzēts naudas sods, vai parastais apcietinājums, vai ieslodzījums cietumā, kas nepārsniedz sešus mēnešus. Parastais apcietinājums ir apcietinājums, kas nepārsniedz sešus mēnešus, bet nav mazāks par septiņām dienām.¹²⁷ Jānorāda, ka Dānijas KK visi ietvertie noziedzīgie nodarījumi ir noziegumi.¹²⁸

Dānijas KK 263.§ otrajā daļā paredzēta atbildība – naudas sods, vai parastais apcietinājums, vai ieslodzījums cietumā uz jebkuru laiku, kas nepārsniedz sešus mēnešus, personai par informācijas vai programmu, kas paredzētas izmantošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi, noslēpuma pārkāpšanu.

Dānijas KK 263.§ trešajā daļā noteikta atbildība, gadījumos, kad veikti Dānijas KK 263.§ pirmajā un otrajā daļā regulētie nodarījumi, ar nolūku nodrošināt vai iepazīstināt citu personu ar informāciju par firmas tirdzniecības noslēpumiem vai citos sevišķi pastiprinošos apstākļos. Šādos gadījumos, sods var tikt palielināts līdz ieslodzījumam cietumā uz jebkuru laiku, kas nepārsniedz četrus gadus.

Personas, kura pārkāpjot savu pilnvaru robežas, aizskar korespondences un pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpumu, saistībā ar darba pienākumu veikšanu, atbildība ir noteikta Dānijas KK 153.§.

Šveices kriminālkodekss (Šveices KK) tika pieņemts 1937.gada 21.decembrī.¹²⁹ Korespondences noslēpuma aizsardzība konstitucionāli ir nostiprināta Šveices Konfederācijas Federālās konstitūcijas 13.pantā, nosakot, ka ikvienam ir tiesības uz

---

¹²⁶ Constitutional Act with explanations. Pieejams: http://www.thedanishparliament.dk/Publications/~/-/media/Pdf_materiale/Pdf_publicationer/English/My%20Constitutional%20Act_with_explanations%20pdf.ashx [aplūkots 2012.gada 13.maijā].

¹²⁷ Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības. Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande. LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 28.lpp.

¹²⁸ Turpat.12.lpp.

¹²⁹ Swiss Criminal Code. Pieejams: <http://www.admin.ch/ch/e/rs/3/311.0.en.pdf> [aplūkots 2012.gada 13.maijā].

privātumu, savā privātajā un ģimenes dzīvē, mājokļa, pasta un telekomunikāciju privātumu.¹³⁰ Korespondences vai citas informācijas noslēpuma pārkāpšana ir regulēta Šveices KK Trešās sadaļas „Noziedzīgi nodarījumi pret godu un noslēpumu privātajā sfērā” otrajā apakšnodaļā. Līdz ar to var secināt, ka šajā nodaļā ietverto noziedzīgo nodarījumu grupas objekts ir privātās sfēras noslēpums.

Atšķirībā no KL, Šveices KK ir izveidotas vairākas patstāvīgas normas, kuras sadalītas atbilstoši aizskartās informācijas veidam.¹³¹ Šveices KK korespondences noslēpuma pārkāpšana ir regulēta 179.pantā, paredzot, ka vainīgā persona sodāma pēc sūdzības ar arestu vai ar naudas sodu, par aizzīmogotas vēstules vai sūtījuma atvēršanu ar mērķi iepazīties ar to saturu, kā arī par faktu, kas kļuvuši zināmi tai neparedzētas vēstules vai sūtījuma atvēršanas rezultātā, izplatīšanu un izmantošanu. Šveices KK 179.bis pantā tiek paredzēta atbildība par svešu sarunu noklausīšanos un ierakstīšanu bez to personu, kas tajā piedalās, piekrišanas, kā arī šo sarunu faktu izmantošanu un izplatīšanu trešajai personai, kā arī pašas sarunas glabāšanu un padarīšanu par pieejamu trešajai personai. Šveices KK bis pantā ietvertā noziedzīgā nodarījuma pārkāpējs sodāms pēc sūdzības ar ieslodzījumu cietumā vai naudas sodu.¹³² Šveices KK 179.pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums ir klasificējams kā pārkāpums, savukārt Šveices KK 170.bis pantā ietvertais noziedzīgais nodarījums ir klasificējams kā noziegums.

Savukārt Šveices KK 179.ter pants paredz atbildību par nelikumīgu neoficiālas sarunas ierakstīšanu magnetofonā, tās glabāšanu, izmantošanu, padarīšanu par pieejamu trešajai personai, vai arī par trešās personas informēšanu par ieraksta saturu. Persona, kas veikusi Šveices KK 179.ter pantā ietverto noziedzīgo nodarījumu sodāma pēc sūdzības ar ieslodzījumu cietumā uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu, tādējādi Šveices KK 179.ter pants klasificējams kā noziegums.

Jānorāda, ka Šveices KK 179.quinquis pantā tiek izdarīta atruna, norādot, ka persona, kas ierakstījusi signālus par nelaimes gadījumu dienestu, glābšanas un drošības dienestu palīdzību, nav sodāma ne par 179.bis panta 1.rindkopā ietverto noziedzīgo nodarījumu, ne 179.ter panta 1.rindkopā ietverto noziedzīgo nodarījumu.

Šveices KK 179.sexies panta pirmajā daļā ir noteikta atbildība par noklausīšanās iekārtu, skaņu ierakstu un filmēšanas aparātūras ražošanu, ievēšanu, izvešanu, iegādāšanos,

---

¹³⁰ Federal Constitution of Swiss Federation. Pieejams: <http://www.admin.ch/ch/e/rs/1/101.en.pdf> [aplūkots 2012.gada 13.maijā].

¹³¹ Krastiņš U., Liholaja V.Salīdzināmās krimināltiesības. Latvijas, Austrija, Šveice, Vācija. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004, 147.lpp.

izvietošanu, glabāšanu, pilnveidošanu, nodošanu citai personai, pārdošanu, izīrēšanu, iznomāšanu, laišanu apgrozībā citādā veidā, reklamēšanu un tās ražošanas norādījumu došanu. Persona, kas izdarījusi Šveices KK 179.sexies panta pirmajā daļā iekļauto noziedzīgo nodarījumu sodāma ar ieslodzījumu cietumā vai ar naudas sodu, tātad konkrētais noziedzīgais nodarījums klasificējams kā noziegums. Šveices KK 179.sexies panta otrajā daļā tiek noteikta atbildība personai, kuras interesēs veikts 179.sexies panta pirmajā daļā ietvertais noziedzīgais nodarījums, ja viņa zinājusi par veiktajām darbībām un iespēju robežās nav tam traucējusi. Trešajai personai tiek noteikts tāds pats sods kā personai, kura darbojusies viņas interesēs.

Visbeidzot, Šveices KK 179.novies pantā noteikta atbildība par nelikumīgu īpaši aizsargājamu personas datu vai ziņu par personību, kuras nav vispārpieejamas saņemšanu no datu bāzes, paredzot, ka vainīgais sodāms pēc sūdzības ar ieslodzījumu cietumā vai ar naudas sodu.

Jānorāda, ka personas saukšana pie kriminālatbildības par visiem aplūkotajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, izņemot Šveices KK 179.sexies pantā ietverto noziedzīgo nodarījumu ir iespējama tikai pēc cietušā sūdzības atbilstoši Šveices KK 28.pantam.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autore izvirza šādas tēzes:

1. Sākotnēji Latvijas teritorijā tika paredzēta atbildība tikai par neslavu ceļošas informācijas, slēgtā rakstā esošas informācijas noslēpuma pārkāpšanu. Kriminālatbildība par korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšanu, neatkarīgi no informācijas satura, attīstījās pamazām;
2. Līdz ar 1995.gada grozījumiem Latvijas Kriminālkodeksā, aizstājot jēdzienu **pilsonis** ar **persona**, Latvijas Kriminālkodeksa regulējums attiecībā uz korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas pārkāpšanu, tiek padarīts atbilstošs starptautiskajiem tiesību aktiem, kas nosaka tiesību, uz korespondences noslēpumu **katram**;
3. Ar Krimināllikuma 144.pantu tiek aizsargāts ne tikai korespondences, kas tiek nodota no sūtītāja adresātam ar trešās personas – pasta komersanta, interneta pakalpojumu sniedzēja, starpniecību, bet arī tieši nodotas korespondences noslēpums;
4. Pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmā informācija ir definējama kā ziņa vai ziņu kopums, kas tiek pārraidīts ar telekomunikāciju signāliem pa tehniskajiem un tehnoloģiskajiem līdzekļiem, starp diviem vai vairākiem adresātiem;
5. Jēdziena „cita informācija” saturā ir iespējams ietvert, jebkuru ar jaunāko tehnoloģiju palīdzību pārraidīto informāciju, tādējādi panākot informācijas noslēpuma aizsardzību neatkarīgi no tehnoloģiju attīstības ātruma;
6. Krimināllikums nodala jēdzienus „korespondence” un „pasta sūtījumi”, un gadījumos, kad persona ir atvērusi pasta sūtījumu (276.panta objektīvā puse) un nodevusi tajos esošo informāciju trešajām personām (144.panta objektīvā puse), ir nepieciešams veidot kopību;
7. Krimināllikumā nepieciešams noteikt atbildību par informācijas, kas tikusi iegūta, izdarot 144.pantā ietverto noziedzīgo nodarījumu, nodošanu masu medijiem un masu mediju rīcību publicējot iegūto informāciju, kas rada nenovēršamu tās pārpublicēšanu, tādējādi nodarot personai neatgriezenisku un būtisku kaitējumu.

Autore piedāvā Krimināllikuma 144.pantu izteikt sekojošā redakcijā:

„144.pants. Korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšana

(1) Par personas korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpuma tīšu pārkāpšanu, kā arī par tādas informācijas un programmu noslēpuma tīšu pārkāpšanu, kas paredzētas lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit minimālajām mēnešalgām, atņemot tiesības uz zināmu nodarbošanos uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tā.

(2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā, vai ja tās saistītas ar informācijas izpaušanu masu medijiem —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz simt minimālajām mēnešalgām, atņemot tiesības uz zināmu nodarbošanos uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tā.”

8. Lietuvas kriminālkodeksa 168.panta regulējums ir ļoti pozitīvs piemērs masu mediju saukšanai pie kriminālatbildības par korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmas informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšanu. Izmantojot Lietuvas likumdevēja piemēru, autore piedāvā Krimināllikuma 144.panta redakciju papildināt ar jaunu dispozīciju, kas nosaka atbildību „*Par tādas informācijas publicēšanu, kas iegūta pārkāpjot personas korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas, kā arī informācijas un programmu, kas paredzētas lietošanai sakarā ar datu elektronisko apstrādi, noslēpumu – [..],.*”

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN JURIDISKO AKTU SARAKSTS

Izmantotā literatūra

1. Apstiprina kompromat.lv pārstāvja aizturēšanu Ušakova e-pasta uzlaušanas lietā. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/criminal/apstiprina-kompromatlv-parstavja-aizturesanu-usakova-e-pasta-uzlausanas-lieta.d?id=41988980> [aplūkots 2012.gada 11.maijā].
2. Cilvēktiesību Žurnāls. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu apskats. 1997, Nr.5.
3. Constitutional Act with explanations. Pieejams: http://www.thedanishparliament.dk/Publications/~media/Pdf_materiale/Pdf_publicationer/English/My%20Constitutional%20Act_with_explanations%20pdf.ashx [aplūkots 2012.gada 13.maijā].
4. Hamkova D. "Būt vai nebūt,, goda un cieņas krimināltiesiskajai aizsardzībai. Jurista Vārds, 2009. 10.februāris. Nr.6 (559).
5. Iedzīvotāju skaits, kuri regulāri lieto datoru/internetu,% no iedzīvotāju kopskaita attiecīgajā grupā. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/informacijas-tehnologijas-galvenie-raditaji-30332.html> [aplūkots 2012.gada 5.maijā].
6. Judins A. Apstākļi, kas izslēdz kriminālatbildību. Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2006.
7. Juridisko terminu vārdnīca. Rīga: Nordik, 1998.
8. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs.2. Sevišķā daļa. Rīga: Firma „AFS”, 2007.
9. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009.
10. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008.
11. Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības. Austrija, Šveice, Vācija. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004.
12. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2004.
13. Krastiņš U., Liholaja V., Salīdzināmās krimināltiesības. Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande. LU Akadēmiskais apgāds, 2008.

14. Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000.
15. Ķinis U. Noziedzīgi nodarījumi datortīklos (kibernozieģumi). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000.
16. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Москва: Издательская группа НОРМА-ИНФРА·М, 1999.
17. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Москва: ПИТЕР, 2004.
18. Курс советского уголовного права. Часть особенная. Под ред. проф. Н.А. Беляева, проф. М.Д. Шаргородского. Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 1973.
19. Latvijas PSR Kriminālkodeksa komentāri. J.Dzenīša un A.Niedres vispārīgā redakcija. Rīga: Avots, 1982.
20. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011.
21. Latvijas tiesību vēsture 1914-2000. D.A. Lēbera redakcija. Rīga: Fonds Latvijas Vēsture, 2000.
22. Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots, 1996.
23. 1992.gada 28.aprīļa Latvijas Žurnālistu Ētikas kodekss. Pieejams: <http://www.latvijaszurnalisti.lv/etikas-komisija/etikas-kodekss> [aplūkots 2012.gada 25.aprīlī].
24. Likumprojekta „Grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_300311_LAPK.345.docx [aplūkots 2012.gada 5.maijā].
25. Lībiņa-Egnere I. Personības tiesību aizsardzības nodrošināšana Latvijas civiltiesību sistēmā. Pieejams: <http://www.borenius.lv/static/Idalja.pdf> [aplūkots 2012.gada 19.maijā].
26. Mincs P. Krimināltiesību kurss. Vispārējā daļa. Ar U.Krastiņa komentāriem. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005.
27. Mobilo telefonu lietotāju skaits Latvijā pērn pieaudzis par 1375 tūkstošiem. Pieejams: www.financenet.lv/zinas/114080mobilo_telefonu_lietotaju_skaits_latvija_pern_pieaudzis_par_1375_tukstosiem+&cd=1&hl=lv&ct=clnk&gl=lv [aplūkots 2012.gada 27.martā].

28. Member States of the United Nations. Pieejams: <http://www.un.org/en/members/index.shtml> [aplūkots 2012.gada 11.maijā].
29. Pasta politikas pamatnostādnes 2011.-2012.gadam: LR Ministru Kabineta 2011.gada 23.marta rīkojums Nr.127. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3611> [aplūkots 2012.gada 5.maijā].
30. Проф. Малинин. Энциклопедия уголовного права т 16. Санкт-Петербург, 2011.
31. Reigase A. Par Latvijas Republikas Krimināllikuma tapšanu. Jurista Vārds, 1998. 22. janvāris, Nr.2(70).
32. Rudzītis K. Vai demokrātijā drīkst noklausīties telefonsarunas. Jurista Vārds, 2001. 30.oktobris, Nr.33 (226).
33. Skaidrojošā vārdnīca. Rīga: Norden,1996.
34. Svešvārdu vārdnīca. Rīga: Norden, 1996.
35. Tiesībsargs uzskata, ka drīkstējis pārbaudīt savu darbinieku e-pastu saraksti (video). Pieejams: <http://www.tv3.lv/content/view/5792/282/> [aplūkots 2012.gada 23.aprīlī].
36. Video no diskusijas par kibernetisko drošību ar Latvijas un Igaunijas ekspertiem. Pieejams: <http://lato.lv/2012/03/video-no-diskusijas-par-kibedrosibu-ar-latvijas-un-igaunijas-ekspertiem/> [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].

Normatīvie akti

1. The Universal Declaration of Human Rights. Pieejams: <http://www.un.org/en/documents/udhr/> [aplūkots 2012.gada 11.maijā].
2. 1950.gada 4.novembra Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: Starptautisks dokuments. Latvijas Vēstnesis, 2006. 26.oktobris, Nr. 171 (3539).
3. 1966.gada 16.decembra ANO Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām: Starptautisks dokuments. Latvijas Vēstnesis, 2003. 23.aprīlis, Nr.61 (2826).
4. Līgums par Eiropas Savienības darbību: Starptautisks dokuments. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2010. 30.marts, Nr. C83/73.
5. Eiropas Savienības pamattiesību harta: Starptautisks dokuments. Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2007. 14.decembris, Nr.C303/01.
6. 2001.gada 23.novembra Eiropas Padomes Konvencija par kibernetiskajiem. Starptautisks dokuments: Latvijas Vēstnesis, 2006. 26.oktobris.Nr.171 (3539).

7. Resolution No.1165 of the Parliamentary Assambly of the Council of Europe on the right of privacy. 1998. Pieejams: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=16641&Language=EN> [aplūkots 2012.gada 19.maijā].
8. Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 1.jūlijs, Nr.43.
9. Par Latvijas PSR likumdošanas aktu piemērošanu Latvijas Republikas teritorijā: Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmums. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, Nr.33.
10. 1903.gada 23.marta Sodu likumi. Rīga: Valsts tipogrāfija, 1925.
11. 1933.gada 24.aprīļa Sodu likums. Rīga: Valsts tipogrāfija, 1936.
12. Krievijas Padomju Sociālistiskās Republikas kriminālkodekss. Ar pārgrozījumiem līdz 1940.gada 15.novembrim. Rīga: Latvijas PSR Tieslietu Tautas Komisariāta izdevums, 1940.
13. LPSR Kriminālkodekss. Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1962.
14. Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem: LR likums. Ziņotājs, 1991.14.februāris.Nr.5.
15. Latvijas Kriminālkodekss: LR likums. Rīga: Latvijas Republikas Tieslietu ministrija, 1992.
16. Operatīvās darbības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 30.decembrī, Nr.131.
17. Grozījumi Latvijas Kriminālkodeksā: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1995. 28.aprīlis. Nr.66/349.
18. Kriminālkodekss: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1997.1.jūlijs, Nr.167 (spēku zaudējis 1999.gada 1.aprīlī).
19. Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 8.jūlijs, Nr.199/200.
20. Informācijas atklātības likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. 6.novembris Nr.183 (3131).
21. Par telekomunikācijām. LR likums: Latvijas Vēstnesis, 2001. 16.novembris. Nr.166/2553 (zaudējis spēku).
22. Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2004. 17.novembris. Nr.183 (3131).
23. Elektronisko sakaru likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2004. 17.novembris. Nr.183(3131).
24. Kriminālprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2005. 11.maijs, Nr.74 (3232).
25. Pasta likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2009. 19.jūnijs, Nr.96 (4082).

26. Constitution of Republic of Estonia. Pieejams: <http://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/index.html> [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].
27. Constitution of the Republic of Lithuania. Pieejams: http://www.lrkt.lt/Documents2_e.html [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].
28. Federal Constitution of Swiss Federation. Pieejams: <http://www.admin.ch/ch/e/rs/1/101.en.pdf> [aplūkots 2012.gada 13.maijā].
29. Law on the approval and entry into Force of Criminal Code. Pieejams: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_e?p_id=337361&p_query=&p_tr2=2 [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].
30. Swiss Criminal Code. Pieejams: <http://www.admin.ch/ch/e/rs/3/311.0.en.pdf> [aplūkots 2012.gada 13.maijā]
31. Пенитенциарный кодекс Эстонской Республики. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.
32. Уголовный кодекс Дании. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.
33. Уголовный кодекс Российской Федерации. Москва: ЭКСМО, 2001.

Tiesu prakse

1. Case law of European Court of Human rights concerning the protection of personal data. Strasbourg, 2009, p.30. Pieejams: http://www.coe.int/c/document_library/get_file?uuid=ec21d8f2-46a9-4c6e-8184-dffd9d3e3e6b&groupId=10227 [aplūkots 2012.gada 11.maijā].
2. Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2007.gada 9.februāra spriedums civillietā Nr. C-2211/12 (C04381306) Pieejams: www.tiesas.lv/files/spriedums.doc. [aplūkots 2012.gada 30.aprīlī].
3. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2011.gada 8.novembra lēmums krimināllietā Nr.K29-818-11/11 (11816015510).

DOKUMENTĀRĀ LAPA

Bakalaura darbs „Korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas un citas informācijas noslēpuma pārkāpšana” izstrādāts LU Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā versija atbilst izdrukai.

Autors: Aija Tuvikene _____ 21.05.2012.

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Prof. Valentija Liholaja _____ __.__.2012.

Recenzents: Diāna Hamkova

Darbs iesniegts Krimināltiesisko zinātņu katedrā __.__.2012.

Metodiķe/is: _____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

____.____.2012. prot.Nr. _____, vērtējums _____

Komisijas sekretāre/s: _____